Naš tednik

KULTURNO—POLITIČNO GLASILO AVSTRIJSKIH SLOVENCEV

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt — Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt — P. b. b.

LETO XIX. / ŠTEVILKA 6 — CELOVEC, DNE 9. FEBRUARJA 1967 — CENA 2.— ŠILINGA

Ali se raznarodovanje izplača?

II

Sreča za Nemce, da Stalin ni odločil z nacionalnega stališča, marveč je Poljski dal približno toliko, kar ji je vzel beloruskega in ukrajinskega ozemlja. Drugače bi šla meja še bolj na Zapadu. Poljaki so, ko so dobili del Prusije, kratkomalo dali krajem nazaj stara imena iz časa, ko je še živelo tukaj slovansko prebivalstvo.

Med Friderikom in avstrijsko cesarico Marijo Terezijo (1717—1780) so bile neprestane vojne za pokrajine južno od Berlina tja do Češke, predvsem za Šlezijo, ki je bila tudi še slovanska. Saj so takrat v kraju, kjer je bil rojen nemški pesnik Lessing (pravilno Lesnik), še govorili slovansko. V vojski cesarice Marije Terezije so se nahajali tako imenovani pandurji barona Trenka, ki so bili rekrutirani na Hrvatskem in v Slavoniji. Ti so prišli zmeraj za hrbet Friderikove vojske, kateri so oplenili tren, enkrat so pobrali tudi vso vojno blagajno Friderika, v njej pa 300.000 cekinov. Vse to se jim je posrečilo le vsled tega, ker so se lahko sporazumeli s slovanskim prebivalstvom, pri katerem so dobili informacije, kje se nahajajo Friderikove čete.

Spričo sprememb, ki so nastale na današnji poljski meji, kjer je bilo vpostavljeno deloma takšno stanje, kakor je bilo pred sto in več leti, se danes že mnogi Nemci vprašajo, ali se nam je izplačalo, da smo ponemčili te kraje? Lužiški Srbi imajo danes priznano delno avtonomijo in da tisoče lužiških Srbov, ki ne znajo več svojega jezika, se učijo lužiški jezik prostovoljno, češ zakaj naj bi mi poleg nemškega jezika tudi ne govorili jezika naših prednikov?

Osemnajsto in devetnajsto sta bili stoletji, ko so širom Evrope manjšine bile predmet raznarodovanja in paralelno s Prusijo je šla Koroška isto pot. Prenapeti narodni šovinizem si je postavil nalogo, vse odnaroditi, kar pripada manjšim narodom in dati veljavo samo velikim narodom v Evropi. V tem pogledu se ne more povedati nič dobrega v korist nobenega velikega naroda v Evropi. Takšno stanje je več ali manj trajalo do konca druge svetovne vojne, ko se je začelo že treznejše gledati na vprašanje narodnih manjšin. Širom Evrope se zato danes oglašajo te narodne manjšine in zahtevajo, da se vpoštevajo njihove pravice do njihovega več ali manj toliko časa zapostavljenega in preganjanega jezika, ali pa že celo iztrebljenega jezika. Tako se danes Irci, ki so govorili nekdaj svoj keltski jezik, trudijo po možnosti oživiti ta svoj stari jezik. Temu keltskemu jeziku so že zvonili, toda zgodilo se je nekaj nenavadnega. Povsod, kjer hodite danes po keltskem svetu, na Irskem, v Walesu in na otoku Man, se čuti prebujanje narodne zavesti in z njo prihaja spoznanje, da je treba ohraniti tudi jezik. Zato se je zanimanje za takozvano keltščino obnovilo. Učitelji po pouku v šoli prostovoljno učijo mladino ta jezik in število tečajnikov v večernih šolah narašča. To je samo eno izmed znamenj, ki priča, da svet sicer res postaja manjši z vsakim dnem, da pa v tem »malem« svetu ne ljudje ne narodi nočejo izgubiti svoje osebnosti in se utopiti v sivo brezobličnost. Na otoku Man je največji praznik 5. julija, ko se parlament otoka zbere na prostem na majhnem gričku in ob navzočnosti množice ljudstva posluša branje zakonov in uredb, ki jih je parlament sprejel v minulem letu. Zakone bero danes ne samo v angleščini, marveč tudi v keltščini in šele takrat postanejo veljavni. Ta vsakoletna slovesnost je precej podobna staroslovanskemu zborovanju pod lipo in

(Dalje na 5. strani)

Rok vzhodnega vrha v tajnosti

Romunija ni hotela poslati zastopstva v Vzhodni Berlin, kjer bi se morala pričeti v ponedeljek konferenca vzhodnoevropskih zunanjih ministrov o Nemčiji. Dobesedno v zadnji minuti so nato sestanek odložili in določili zanj Varšavo.

Po navezavi diplomatskih odnosov med Bonnom in Bukarešto je prišlo med Vzhodno Nemčijo in Romunijo odkrito do težkih nasprotij. Vzhodni Nemci očitajo Romunom izdajo, češ da je le-ta priznala Zvezno republiko Nemčijo in ni zavrnila zahteve Zahodne Nemčije, ki si lasti pravico govoriti v imenu vseh Nemcev. Po vzhodnonemškem pojmovanju bi morali Romuni vztrajati pri dejstvu, da mora Zvezna republika priznati sedanjo mejo na Odri in Nisi.

Romuni so odgovorili z ugotovitvijo, da se romunska zunanja politika določa v Bukarešti in ne v Vzhodnem Berlinu, zato ne potrebuje nobenih dobrih nasvetov vzhodnih Nemcev. Isti dan, ko bi se morala začeti »konferenca« v Vzhodnem Berlinu (v ponedeljek), je romunski zunanji minister Manescu demonstrativno odpotoval na uradni obisk v Belgijo.

Obisk sovjetskega partijskega vodje Leonida Brežnjeva ob koncu prejšnjega tedna v Pragi je bil gotovo v zvezi s konferenco »vzhodnega vrha«, namreč kako naj se zadržijo udeleženci sestanka nasproti Bonnu.

Toda že sedaj se med člani te konference kažeta dve nasprotujoči si mišljenji. Na eni strani Vzhodna Nemčija, Poljska in Sovjetska zveza, ki zastopajo »trdo linijo« nasproti Bonnu, na drugi pa Romunija, ki je kot prva vzhodnoevropska dežela za Sovjetsko zvezo navezala diplomatske odnose z Zvezno republiko Nemčijo, in pa Bolgarija ter Madžarska, ki bosta sledili zgledu Romunije. Tudi Bonn in Praga se približujeta v tej smeri. Pri obisku Brežnjeva v Pragi ni izključeno, da je svetoval Čehom večjo zadržanost naproti Bonnu.

Z ozirom na dve struji na konferenci zunanjih ministrov je mogoče, da bo nastopil kot posredovalec sovjetski zunanji minister Gromiko. Moskvi gre za to, da bi se spričo napetih odnosov s Kitajsko ohranila složnost med vzhodnoevropskimi državami.

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU

Vljudno Vas vabimo na kulturno prireditev, ki bo v nedeljo, dne 12. februarja 1967, ob 14.30 uri v Kolpingovi dvorani v Celovcu.

Na sporedu bo

PROSLAVA OB 65-LETNICI ROJSTVA

naše zaslužne kulturne delavke in pesnice,

GOSPODIČNE MILKE HARTMANOVE

Predsednik Jugoslavije bo obiskal Avstrijo

V ponedeljek, dne 13. februarja 1967, bo prispel na povabilo državnega predsednika Jonasa državni predsednik SFRJ maršal Tito z ženo na uradni obisk v Avstrijo. Poleg sprejemov in prireditev na čast predstavniku Jugoslavije je na programu ogled kulturnih in gospodarskih ustanov na Dunaju in Nižjem Avstrijskem ter uradni razgovori s predstavniki avstrijske vlade o bilateralnih in mednarodnih vprašanjih. Državnega predsednika Tita bo spremljala vrsta visokih političnih osebnosti Jugoslavije, med njimi jugoslovanski zunanji minister Marko Nikezič ter predsednik slovenske vlade Janko Smole.

Sprejema na Dunaju se bodo udeležili na povabilo tudi predstavniki koroških Slovencev.

Izjava Narodnega sveta

Koroški Slovenci pozdravljamo dobre sosedske odnose med Avstrijo in Jugoslavijo kot plod večletnega vztrajnega prizadevanja obeh držav po prijateljskem sodelovanju med avstrijskim prebivalstvom ter narodi Jugoslavije. Prepričani smo, da bodo odprli razgovori med najvišjimi predstavniki Avstrije in Jugoslavije ob uradnem obisku državnega predsednika maršala Tita na Dunaju nove možnosti za poglobitev meddržavnih odnosov ter razširitev sodelovanja med Avstrijo in Jugoslavijo ter državami Podonavja.

Dejstvo, da je Jugoslavija priznala kot sopodpisnica državne pogodbe avstrijsko-jugoslovansko mejo iz leta 1938, je omogočilo razvoj, ki je dosegel svoj višek z uradnim obiskom tedanjega poslevodečega državnega predsednika Avstrije, kanclerja dr. Klausa v Beogradu ter z uradnim obiskom državnega predsednika Jugoslavije, maršala Tita na Dunaju.

Kot v Beogradu tako se bodo državniki obeh držav razgovarjali tudi na Dunaju o vprašanjih manjšinske zaščite na Koroškem in Gradiščanskem. Tako so ostala doslej nerešena: vprašanja osnovnega šolstva, uradnega jezika, dvojezičnih napisov ter stalne podpore avstrijske vlade v kulturne in gospodarske namene manjšine. Koroški Slovenci pozdravljamo tozadevno stališče avstrijske vlade, ki želi rešiti vsa odprta vprašanja v sodelovanju in soglasju s prizadeto manjšino.

Stvarna ureditev manjšinskih vprašanj bo omogočila naši državi utrditi njen politični položaj v zvezi z južnotirolskim vprašanjem napram Italiji ter dvigniti njen ugled kot miroljubne države v svetu.

NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV

Naši Milki za 65-letnico

Prihodnjo soboto, 11. februarja, bo gospodična Milka Hartmanova dopolnila svoje 65. leto.

Iz Libuč doma, je Milka po končani libuški ljudski šoli obiskovala gospodinjsko šolo pri šolskih sestrah v Ljubljani. Vse ostalo življenje pa je posvetila skrbi za mladino, bodisi pri mladinskih prireditvah, bodisi v kuharskih tečajih, ki jih je vodila širom južne Koroške. Saj gotovo v južnem delu dežele ni župnije, kjer bi Milka ne vodila kuharskega tečaja. Take tečaje je vedno zaključila z razstavo in kulturno prireditvijo.

Posebnost teh kulturnih prireditev je bila v tem, da je vse točke programa sama pripravila, sama zložila tekste, sama tudi dostikrat dala pesmi napev. Koliko ljubezni in skrbi je vložila v to svoje delo, vemo le tisti, ki smo jo videli pri delu. Na žalost pristojne oblasti za to nesebično delo niso našle prav nobenega razumevanja in niso dale nobene podpore. Pač pa je ponovno pri takih prireditvah doživela sumničenja in napade, posebno še okoli zadnjega tečaja na Žomanju in v Škofičah leta 1938.

Kot vsa Hartmanova družina je bila tudi Milka izgnana iz domovine. Oče je našel smrt in grob v srednji Nemčiji, brat Tevžej na fronti. Brat Hanzej se je vrnil z družino iz taborišča, kjer si je nalezel kal bolezni, kateri je pred desetimi leti podlegel in zapustil ženo Malko in tri otroke. Brat Foltej se je 1945 po dolgoletnem zaporu vrnil iz Dachaua.

Po drugi svetovni vojni je Milka z vsem optimizmom zagrabila za delo.

Ko kuharski tečaji po farah niso bili več mogoči, je priskočila šolskim sestram v Št. Rupertu na pomoč, kjer je pomagala premostiti marsikatero vrzel.

Kolikokrat je prišla Milka na pomoč pri raznih podeželskih in družinskih svečanostih, pri primicijah, porokah in krstih.

Tudi danes je še Milka oskrbnica farne mladine v Pliberku, kake prisrčne proslave materinskega dne spravi na oder farnega doma, s kako ljubeznijo je tudi še danes pri naših malih. Naša Milka je še vedno med nami.

Da bi ostala za vse čase naša Milka nam, je v svojih gredah zapustila »Moje grede«. Krasen šopek cvetja iz naše domovine je zbrala iz Podpecja in nam vsem poklonila podjunsko himno »Oj Podjuna, kako si lepa«.

K temu življenjskemu slavju se hočemo prihodnjo nedeljo zbrati v Kolpingovi dvorani v Celovcu, da se naši Milki zahvalimo za njeno nesebično delo in jo prosimo za njeno duhovno oporo tudi v bodoče.

Politični teden

Po svetu . . .

KORAK NAPREJ K REŠEVANJU JUŽNOTIROLSKEGA VPRAŠANJA

Pred kratkim je predsednik italijanske vlade Aldo Moro sprejel v palači Chigi v Rimu predsednika južnotirolske ljudske stranke dr. Silviusa Magnaga. Preden je dr. Magnago zapustil palačo, je izjavil novinarjem: »Pogovarjal sem se s predsednikom italijanske vlade Morom, ki je odgovoril in mi dal pojasnila, ki sem jih prosil novembra lanskega leta. Odgovor vsebuje nekaj pozitivnega, delno pa manj pozitivnega. Kar se tiče manj pozitivnega dela se je ugotovilo, da je potrebno vprašanja poglobiti, zaradi česar pa ni potreben nov pogovor.«

Ko so ga novinarji vprašali, kako ocenjuje pogovor, je dr. Silvius Magnago dejal, da tega ne more povedati. »V kolikor bodo odprta vprašanja v kratkem poglobljena in bomo prejeli pozitiven odgovor, bomo lahko sklicali izvršni odbor stranke, ki bo proučil pojasnila, odnosno sklenil, ali jih je treba pozitivno ali negativno ocenjevati. Izvršni odbor bo sklenil, če se sprejmejo ta vprašanja in če se priporoči kongresu, naj jih sprejmejo. V pozitivnem primeru bi lahko sklicali kongres južnotirolske stranke čez nekaj tednov,« je izjavil dr. Magnago navzočim novinarjem.

WILSON PRI DE GAULU

Britanski ministrski predsednik Harold Wilson, ki je bil 24. in 25. januarja na uradnem obisku pri francoskem državnem predsedniku de Gaullu v Parizu, je po sestanku izjavil, da je zadovoljen s pariškimi razgovori.

Iz njegovih odgovorov na tiskovni konferenci se lahko sklepa naslednje: temeljito so razpravljali o vseh vprašanjih, ki so povezana z morebitnim vstopom Velike Britanije v skupno tržišče. Britanski voditelji menijo, da so prepričali Francoze glede iskrenosti in resnosti svojih namenov, da se nameravajo potruditi, da bodo lahko vstopili v Evropsko gospodarsko skupnost (EWG = EGS)

Wilson je poudaril, da so bili pogovori temeljiti. Izjavil je tudi, da so obravnavali zelo veliko število vprašanj, ki se neposredno ali posredno tičejo rimske pogodbe, ali pa ki na en ali drugi način vplivajo na sedanje in prihodnje stanje Evropske gospodarske skupnosti. Pripomnil je, da jih je spodbodlo dejstvo, da so Francozi hoteli proučiti vsa vprašanja podrobno in v celoti.

Časnikarji so vprašali Wilsona, kakšno je bilo de Gaullovo stališče, ko so britanski predstavniki obrazložili svoje poglede. Wilson je odgovoril »Mislim, da je na predsednika francoske vlade in njegove sodelavce napravil vtis resnost naših namenov. Mislim, da to, kar smo jim rekli, bodo skrbno proučili. Ocenili bodo odgovore, ki smo jih dali na njihova vprašanja.«

TITO OBISKAL MOSKVO

O pogovorih, ki jih je imel predsednik Jugoslavije maršal Tito v Moskvi (obisk je trajal dva dni — 30., 31. januarja) s sovjetskimi državniki, je bilo objavljeno uradno sporočilo, ki pravi, da so se pogovori gibali v prostem in prijateljskem ozračju ter so se nanašali na medsebojne in mednarodne odnose. Obe strani želita, da se sodelovanje za mir in za socializem po svetu poglobi. Med Titovim obiskom so se po vsej verjetnosti dotaknili tudi razmer na Kitajskem in vprašanja sklicanja nove mednarodne konference. Pri odhodu so Tita pozdravili Brežnjev, Kosigin, Gromiko in drugi člani stranke in vlade.

DIPLOMATSKI STIKI ZAHODNE NEMČIJE IN ROMUNIJE

V torek, 31. januarja, so po dvodnevnih pogovorih med romunskim in zahodnonemškim zunanjim ministrom Manescujem in Brandtom objavili v Bonnu skupno sporočilo o soglasju obeh držav glede vzpostavitve diplomatskih stikov in izmenjave veleposlanikov.

Kot pravi poročilo, sta obe strani prepričani, da bo razumevanje med Bonnom in Bukarešto prispevalo k miru in varnosti v Evropi. Corneliu Manescu je povabil Brandta na uradni obisk v Romunijo. Datum obiska bodo določili po diplomatski poti.

Po mnenju dobršnega dela zahodnonemškega tiska namerava Bonn po ureditvi odnosov z Romunijo normalizirajo le-te z Madžarsko. Časnik Frankfurter Rundschau sodi, da bi veleposlanike med Bonnom in Budimpešto utegnili izmenjati že pred velikonočnimi prazniki.

ZANIMIVI PREDLOGI BONNSKEGA MINISTRA WEHNERJA ZA ZDRUŽITEV

Zahodnonemški minister za združitev Wehner je v intervjuju ameriškemu listu »Washington Post« predlagal, naj bi se zunanji ministri bivših zasedbenih držav udeležili konference o Nemčiji, na katero bi morali povabiti tudi obe Nemčiji.

Po Wehnerjevem mnenju naj bi na tej konferenci »iskali praktične rešitve in sporazumne obrazce«, ki bi bili sprejemljivi za vse, in konferenca ne bi nikakor smela pomeniti predčasne konference o evropski varnosti. Wehner je mnenja, da je zaradi nedavne note, s katero je sovjetska vlada znova obtožila Bonn revanšizma in militarizma, potrebna resna in temeljita izmenjava misli med štirimi velesilami. Poleg tega poziva tri zahodne zaveznike, naj »konstruktivno« reagirajo na moskovsko izjavo, ki pravi, da so države zmagovalke, še vedno odgovorne za Nemčijo.

Wehner predlaga, naj bi na konferenci razpravljali: 1. o izmenjavi izjav glede odpovedi uporabe sile, 2. o možnosti sporazuma o zmanjšanju oboroževanja in vojaštva, 3. o normalizaciji prometa med obema Nemčijama, 4. ustanovi naj se vsenemška komisija, ki bi proučila, v kakšni meri se je potsdamska pogodba uresničila.

Wehner izraža mnenje, da kljub zadnji noti, je Sovjetska zveza pripravljena na »realistično diskusijo« glede možnosti izboljšanja odnosov med obema Nemčijama. Nato zaključuje: »Ni nemogoče, da bi Moskva in Bonn našla konec koncev rešitev avstrijskega tipa, ki bi bila sprejemljiva tudi za Vzhodno Nemčijo, in sicer: neodvisnost, nevtralnost, demilitarizacija, politična demokracija in odprte meje. Upam si trditi, da bi lahko začeli z upoštevanjem možnosti priznanja komunistične Vzhodne Nemčije, če bi se liberalizirala po zgledu Jugoslavije.«

Predstavnik bonnske vlade Ahlers je izjavil, da so po mnenju Kiesingerja predlogi ministra Wehnerja o konferenci štirih velesil »zanimivi, toda še ne zreli za diskusijo«. Dodal je, da je bil Wehner skrajno nezadovoljen zaradi objave njegovih predlogov, ki niso bili formulirani v dejanskem intervjuju, temveč med navadnim pogovorom z dopisnikom lista »Washington Post«.

V bonnskih političnih krogih so zelo pozorni na Wehnerjeve izjave. Zvedelo se je, da je načelnik tiskovnega urada ministrstva za združitev zahteval od dopisnika »Washington Post« dva izvoda lista, ko bo intervju objavil, in to tolmačijo v smislu, da se je Wehner strinjal, naj se njegove izjave objavijo. Sicer je tudi sam Wehner na treh tipkanih straneh povzel za urade svojega ministrstva, kar je bil izjavil ameriškemu časnikarju. V tem izvlečku pa ni njegovih predlogov o nevtralizaciji Nemčije po avstrijskem vzorcu, medtem ko je omenjena možnost priznanja Vzhodne Nemčije, ki bi ostala komunistična, toda se organizirala po jugoslovanskem zgledu.

Dopisnik »Washington Post« v Bonnu je izjavil, da je pripravljen prositi za oproščenje, če je izsilil Wehnerjevo misel. Pripomnil je, da spada intervju z Wehnerjem v akcijo, ki jo vodi njegov list, da razjasni razne plati nemškega vprašanja, in da bi moral slediti intervju z Walterjem Ulbrichtom, ki pa je zadnji trenutek odpovedal sestanek in ga odložil na marec.

Ameriški predstavnik je izjavil, da so Združene ameriške države pripravljene proučiti vsak predlog za zmanjšanje napetosti med obema Nemčijama in ki bi pripomogel k združitvi.

Zunanji minister Willy Brandt je izjavil, da bo bonnska vlada podpisala pogodbo proti širjenju jedrskega orožja, samo če ne bo pogodba diskriminacijska za neatomske države in če bodo povečale sedanje tehnološke razlike med temi državami in državami, ki imajo jedrsko orožje. Po mnenju Brandta je med najtežavnejšimi problemi pri sklenitvi pogodbe težava pri razlikovanju med miroljubno in vojaško uporabo atomske energije.

. . . in pri nas v Avstriji

DR. WITHALM O PARLAMENTARIZMU

V svojem predavanju o razvoju parlamentarizma je v torek minulega tedna na Dunaju glavni tajnik Avstrijske ljudske stranke dr. Withalm izjavil, da je dobro in v redu, ker se politične odločitve ne vršijo več za zaprtimi vrati koalicijskega odbora, ampak javno v parlamentu, kar gotovo bistveno doprinaša k resnični zaščiti in varnosti avstrijskih državljanov. Glavna pozornica je sedaj parlament, kjer se namreč v enaki meri pokažejo odlike in napake vladajočih in nasprotujočih.

Glavni tajnik Avstrijske ljudske stranke je spomnil v svojem predavanju na to, da so v Drugi republiki dolgo mislili, da se je možno izogniti državljanski vojni samo tako, če se obe veliki stranki združita v koalicijo. Kasneje pa so prišli do prepričanja, da je boljše na demokratičen način ukrepati in določati večinske odločitve, kakor pa puščati nerešene probleme vnemar. Pri tem pa seveda sedaj ne gre za to, da bi načelo soglašanja nadomestili s soglašanjem zaradi načela. V novem parlamentu je prišlo dobro do izraza, da sta vlada in opozicija zmožni poravnave in sporazumevanja.

Dr. Withalm se je v svojem predavanju lotil tudi vprašanja, ako vobče more dandanes volivec svojo kontrolno funkcijo izpolniti? »Dejansko potrebuje parlamentarna demokracija,« je dejal dr. Withalm, »izobraženo in bolj poučeno prebivalstvo. To pa potrebuje politično obvezo izbrane družbe, katere pripadniki pa imajo sicer kot politično nezainteresirani vsakokrat le en glas, vendar pa jim — s svojim vplivom na druge — pripada večja politična teža,« je ob koncu svojega zanimivega predavanja povedal glavni tajnik.

PROTI RAZVREDNOTENJU »PROFESORSKEGA NASLOVA«

Rektorska konferenca avstrijskih visokih šol se je v ponedeljek, 30. januarja, bavila z ukrepi proti antisemitizmu (protižidovska gonja). Tako so na konferenci sklenili rektorji, da se mora akademski učitelj ob vsaki priložnosti, ki se mu nudi, baviti čisto na znanstveni podlagi z vprašanjem antisemitizma in v interesu resnice raziskovati različne vidike le-tega.

Končno so na tej konferenci najvišji voditelji avstrijskih univerz izrekli ostro sodbo proti razvrednotenju »profesorskega naslova« s prepogostim imenovanjem.

KLAUSOVO POTOVANJE V MOSKVO 14. MARCA

Na torkovi seji ministrskega sveta — bila je 31. januarja — je zvezni kancler dr. Josef Klaus povedal, da je Moskva predlagala za že načelno dogovorjen uradni obisk kanclerja v Sovjetski zvezi čas med 14. in 21. februarjem.

SPOe SE JE ODLOČILA ZA KREISKEGA

Pretekli teden — od 30. januarja do 1. februarja — je zasedal v vsej Avstriji z napetostjo pričakovani kongres Avstrijske socialistične stranke. Bil je to prvi kongres po volilnem porazu 6. marca lani. Analizirali so vzroke krize, ki se je zaostrila z izključitvijo nekdanjega notranjega ministra Franza Olaha in določili glavne obrise opozicijske politike.

Največje zanimanje pa je vladalo za volitev novega predsednika. Glavna kandidata sta bila dosedanji predsednik stranke dr. Pittermann in bivši zunanji minister dr. Bruno Kreisky.

Po burnih in deloma osebnih medsebojnih napadih so se zadnji dan kongresa vročekrvneži le pomirili in da bi to tudi na zunaj izpričali, je kongres stranke izrekel — za kar ta pravzaprav ni bil pristojen — odstopivšemu predsedniku dr. Pittermannu soglasno zaupnico za njegovo dejavnost kot načelnik frakcije v parlamentu. Za predsednika socialistične stranke Avstrije pa so izvolili dr. Bruna Kreiskega. Njegovo izvolitev so potrdili na kongresu stranke že prvi dan.

Kreisky je dobil 32 glasov, njegov edini nasprotni kandidat nekdanji notranji minister Czettel pa 19 glasov izvršnega strankinega organa, ki ima 54 članov.

Dunajski opazovalci so prepričani, da se bo z izvolitvijo dr. Kreiskega za novega predsednika končala strankina notranja kriza, ki, kot smo že zgoraj zapisali, je postala očitna, potem ko je stranka doživela poraz na splošnih parlamentarnih volitvah marca 1967.

SLOVENCI
doma in po svetu

Anton Iskra — umrl

„Po Novem letu me bodo operirali, potem pa, kakor bo, bo dobro." Tako je izjavil pokojni še na sveti dan v svoji cerkvi Marijinega imena v Rimu. Toda Bog je odločil drugače. V četrtek, dne 12. januarja 1967 popoldne, ga je po težki bolezni poklical k sebi. Tako smo izgubili požrtvovalnega, zavednega slovenskega duhovnika, ki je zvesto služil svojemu Gospodu, kamor koli ga je poslal.

Rodil se je v Begunjah na Gorenjskem leta 1916. Imel je vse gorenjske značilnosti: na zunaj je bil odločen, stvaren in nepopustljiv, v srcu pa dober in prizanesljiv do vseh. Ljudsko šolo je končal v Radovljici, ostali študij pa v Ljubljani, kjer je bil meseca junija 1941 posvečen v duhovnika. Ni mogel več v domačo faro, ker je bila Gorenjska zasedena po Nemcih. Skupaj z ostalimi zavednimi Slovenci se je umaknil v Italijo in prevzel nase težki begunski križ.

Kjerkoli je bil, povsod je vršil poslanstvo Kristusovega služabnika; posebej se je zavzel za mladino. Od leta 1950 do oktobra 1966, ko je odšel v bolnico, je vodil slovenske oddaje v vatikanskem radiu. Temu je posvetil vse svoje moči. V njih je videl edino poslanstvo, ki ga lahko še vrši za slovenski narod. Medtem je prevzel vodstvo cerkve Marijinega imena v Rimu. Tu se je posvetil z vso ljubeznijo dušnopastirskemu delu in poživil versko življenje tako, da so ga vsi občudovali. Istočasno je bil tudi v službi na rimskem vikariatu. Tudi tam so ga vsi cenili zaradi njegove vestnosti in načelnosti. Zadnja leta mu je neozdravljiva bolezen počasi jemala moči.

Ob skrbnem varstvu svojih prijateljev, duhovnikov in slovenskih šolskih sester, ki so bile pri njegovi bolniški postelji v zadnjem času noč in dan, je prenehalo biti njegovo plemenito srce.

Kardinal Traglia se je poslovil v imenu rimske škofije; nadpastir J. Pogačnik v imenu ljubljanske nadškofije, rimska skupina Slovencev pa je s svojo prisotnostjo izrekla zadnji pozdrav.

Dr. Andrej Farkaš — žrtev prometne nesreče

Iz New Yorka je prišla žalostna vest, da je postal slovenski duhovnik dr. Andrej Farkaš žrtev cestne prometne nesreče. Rajni se je rodil pred 58 leti v Križevcih pri Ljutomeru. Študiral je v salezijanskih zavodih v Sloveniji, teološko fakulteto pa je dovršil v Ljubljani. Služboval je kot katehet na gimnazijah. Bil je tudi nabožni pisatelj. Leta 1945 je bil profesor in prvi ekonom na novo ustanovljenem prvem bogoslovju za ljubljanske begunske bogoslovce v Pragli pri Padovi.

Leta 1950 je šel v Združene države Amerike za župnika v slovensko župnijo v Bridgeportu blizu New Yorka. Zaradi svoje notranje dobrote si je pridobil srca vseh faranov. Številnim slovenskim rojakom je pomagal, da so si mogli zgraditi hiše in tako tudi utrdil narodnostno župnijo, ki jo je nedavno obiskal ljubljanski nadškof dr. Jože Pogačnik.

Vesti iz Zapadne Nemčije

Nedavno se je skupina Slovencev iz Münchna in okolice zbrala v taborišču Dachau. V tamošnji kapelici presvete Krvi je bila maša za vse Slovence, ki so med vojno in po njej po raznih taboriščih in ječah trpeli zaradi svojega prepričanja in slovenstva. Po maši so se odpeljali na mestno pokopališče, kjer je pokopanih več sto Slovencev, ki so umrli že po prihodu zahodnih zaveznikov v München.

Slovenci iz Belgije

V Eisdenu je bil nedavno VI. slovenski dan. Najprej je imel mašo g. Kazimir Gaberc. Zbrane rojake je pa nato v dvorani pozdravil Viktor Janič, predsednik društva Slomšek. Zatem je bila predstava vesele spevoigre „Veseli Bombek", pri kateri so s pevskimi točkami sodelovali pevci in pevke društva Zvon iz Holandije. Pri slovenskem dnevu so sodelovali Slovenci iz Eisdena, Waterscheja, Bruslja in Holandije. Med odmorom je govoril tudi krajevni slovenski duhovnik ter rojake pozival, da „morajo dobro razumeti čas, v katerem živimo, da morajo dobro vedeti, kaj smo in kaj hočemo ter morajo imeti pogum, da bodo vedno dosledno nastopali kot slovenski katoličani." Nastopil je proti plahosti, klečeplastvu in šibkosti ter je slovenske izseljence pozival, „da je čas, da se dvignemo iz tega ponižujočega stanja". Svoj govor je zaključil z besedami: „Postanimo ponosni ljudje, slovenski svobodnjaki. Bodimo neustrašeni v obrambi resnice, pravice in svobode, pa bomo v danih okoliščinah uspešno vršili svojo dolžnost kot Slovenci in kristjani."

NAŠ KULTURNI PRAZNIK:

Po Prešernovih stopinjah

V sredo, 8. februarja, se je stekla 117. obletnica smrti našega največjega slovenskega pesnika. Naj se tudi naš list spomni za kulturni praznik največjega literarnega fenomena slovenskega duha.

V ta namen prinašamo krasen kulturni prispevek izpod peresa Črtomira Zorca pod naslovom »Po Prešernovih stopinjah«.

Krčma pri „PEMU"

Nekaj res nenavadnega za naš čas, ko hočemo gledati le naprej in misliti le na lepšo, srečnejšo bodočnost — je v iz dneva v dan večjem zanimanju sodobnikov za zgodovino in za muzejstvo.

In ko današnji popotnik, domačin ali tujec, pride v kak kraj, kaj hitro povpraša po krajevni zgodovini in poišče muzej, če le tamkaj obstaja.

V Kamniku, malem mestecu pod gorami, obstajata danes kar dva muzeja: javni Kamniški muzej in pa zasebni Sadnikarjev muzej.

Ta nas sedajle prav posebno zanima, saj mu je bil lastnik in ustanovitelj Josip Sadnikar (1863—1952), sin Prešernove dobre znanke Wohlmuthove (1826—1912) z Viča pri Ljubljani.

Čeravno bi bila pripoved o izjemno nadarjenem kamniškem veterinarju Sadnikarju in njegovi bogati muzejski zbirki nadvse mikavna, bomo to pot morali vse pisanje posvetiti le stari Prešernovi znanki, njegovi materi.

IVANA WOHLMUTHOVA

To pa predvsem zato, ker ni še nihče od pesnikovih sodobnikov tako lepo in resnično opisal Prešernovega značaja, njegove zunanjščine in njegovih navad. Njeno pripoved je otel pozabi pesnikov rodoslovec Tomo Zupan.

Obcestna pritlična hiša, na oko prav nič ugledna, še dandanašnji stoji. V njej je nekoč krčmaril stari Maks Wohlmuth, po rodu iz nemških krajev na češki meji. Po odsluženih štirinajstih letih vojaške službe, je prišel s trebuhom za kruhom v Ljubljano, se tu naselil in oženil z domačinko. Odprl je po nekaj letih krčmico na Tržaški cesti, ki nosi sedaj številko 52. Kmalu se jo je prijelo ime pri »Pému«.

V rodovitnem zakonu je stari nekdanji vojščak vzgojil kar pet hčera in dva sinova. Zupanovi pripovedovalki Ivani Wohlmuthovi je bilo tedaj, ko je Prešeren začel zahajati v hišo njenih staršev, komaj osemnajst let.

Preseneča nas Ivanina iskrena pripoved o Prešernu — povsem drugačna od nekaterih namigovanj drugih manj zanesljivih prič. Prav zaradi Ivanine pripovedi in vestnega Zupanovega zapisa vstaja pred nami lepa podoba pesnikova, z vsemi črtami dobrega, plemenitega, pa tudi ponosnega, samosvojega človeka.

Več kot dve leti je Prešeren skoro vsakodnevno prihajal v Wohlmuthovo gostilnico. Torej kar dosti dolgo, da si ga je doraščajoče dekle dobro zapomnilo, saj je bil samotni gost nekaj posebnega po svojih navadah, govorjenju in vedenju — pa tudi po svoji dobrodušnosti in šegavosti.

SAMOTEN PIVEC

Zvečer ga v to gostilno ni bilo nikoli, prihajal pa je redoma ob dveh popoldne, potem pa se je spet vračal v Crobathovo pisarno v mesto. Ostajal v gostilni ni dolgo — prišel in odšel! Za mizo, k drugim gostom ni nikoli prisedel, čeravno so ga vabili. »Moram itak naprej!« jim je odvračal.

Kadar pa je že sedel, je bil najraje sam. »Kozarec vina je v naši gostilni prav na mizni vogel postavil. In to vselej tako. Le malo je nalil in to malo zmeraj do konca izpil. Redoma četrtinko bokala; časih četrtinko in potem še osminko. Dveh četrtink ali enega poliča se skoraj ne spominjam.«

Ne bo nápak, če na hitro povemo, da je takratni bokal meril 1,41 l, četrtinka torej 0,35 l in osminka 0,17 l. Polič pa je držal današnjih 7 dcl. — In kakšna vina so pili naši predniki tedaj v Ljubljani in Kranju? Najbolj cenjena sta bila črnikalec in prosekar, sledili so »po dobroti«: refošk, vipavec, teran in dolenjc. — V Prešernovem času je bilo tudi pitje piva, posebno v poletnem času, že splošno vpeljano. Zanimivo je, da ima Kranj v tem prvenstvo: najstarejša pivovarna na Kranjskem je bila ustanovljena v Kranju že l. 1653. — Žganjepivstvo, posebno pa še posedanje po žganjarskih brlogih je veljalo že tedaj za nekaj grdega in nedostojnega.

A vrnimo se k pripovedi Ivane Wohlmuthove! Kar je povedala Zupanu o Prešernu, je pozneje potrdila tudi njena sestra Jožefa doktorju Žigonu.

Ivana se je spominjala, da je bil pesnik z denarjem bolj neroden. Niti denarnice ni imel; kar v telovnikovem žepku je nosil svoj drobiž. »Sploh z denarjem in premoženjem, mislim, da ni znal ravnati.«

Pesnikovo govorjenje je bilo v Wohlmuthovi gostilni vedno dostojno, niti besedice »hudič« ni uporabljal, pač pa le »spak« in »zlodej«. Tudi klafal ni nikoli. »Sploh ni nič govoril in nič storil, kar ne gre. Od svojega govorjenja in vedenja bo lahko odgovor dajal.«

IZGUBLJENI ROKOPISI

Pri Wohlmuthu pa Prešerna bržčas ni zanimala le dobra pijača (saj, kot je znano iz večine virov, nikoli ni bil kaj posebno močan pivec), pač pa predvsem starejši dve dekleti, Johanca (t. j. pripovedovalka spominov) in Rezka. Njima je nosil voščilne karte z napisanimi verzi. Njima je tudi poklanjal prepise svojih pesmi iz tiste dobe: Šmarna gora, Sveti Senan, Nuna in kanarček, Nebeška procesija, Pesem od železne ceste i. dr.

Vendar pa so vse te kartice in rokopise otroci v hiši pogubili . . .

»Vselej je prineseno pesem na mizo položil in molčal. Rekel je le: to sem skoval; ali pa: sem pa prinesel za poskušnjo.«

»Po hiši smo potem te pesmi valjali in poizgubili. — Ko bi bila jaz takrat vedela, kdo je pravzaprav Prešeren, bi z njegovimi pesmimi pri nas ne bilo, kakor je bilo. Ne bile bi se trgale po naši obleki in izgubile. V svojem okviru bi bila vsaka visela doli po zidu naše hiše. Moji otroci jej bi bili vili vedno novih svežih vencev.«

Ko je Ivana Wohlmuth to pripovedovala Tomu Zupanu, se je v hipu zbala, kaj bo na to rekel njen sin. »Josip Niko Sadnikar, ki je kamniškega muzeja posestnik. Starin išče Niko in jih zbira po vsej domovini in drugod. Prešeren (t. j. pesnikovi rokopisi) pa mu je na lastnem domu poginil!«

Z žalostjo pravi Ivana: »Prešerna takrat nisem poznala, poznala sem le Crobathovega šribarja, kot so mu takrat vsi rekli.«

Iz onih let (1844—1846) se Ivana še spominja, kako je njen častilec ves zamišljen hodil po »hiši« gor in dol. Z rokami na hrbtu, pa čeprav je bila gostilniška soba polna; z glavo je nekoliko majal, da so se mu njegovi dolgi kodri tresli po ramenu. — Kaditi ga Ivana nikoli ni videla. — Kadar je kaj pripovedoval, je imel vedno narahlo sklonjeno glavo. Govoril je počasi in ne s prav močnim glasom. Hitro ni nikoli govoril, kot da bi vsako besedo prej premislil. Hodil je po »hiši« hitro in majhne korake je delal. — Glas je imel bolj zamolkel, za petje ne dovolj čist.

Tomo Zupan je hotel vedeti od Ivane, če je bil pesnik pri njih kdaj dobre volje. Zvedel je:

»Morda se je Prešeren kje šalil; pri nas se ni. Nikoli mu ni šlo na šalo. Tudi smejal se ni. Njegove okoliščine so bile take, da ni mogel biti vesel.«

PESNIKOV ZNAČAJ

Bil pa je naš Prešeren gotovo samozavesten mož, kajti zavedal se je svojega pesniškega poslanstva in veljave. Wohlmuthova nam sporoča o tem: »Večkrat je rekel: tristo let bo moje ime trajalo dalje kakor štathalterjevo (t. j. ime tedanjega guvernerja Weingartena).«

Iz ust pesnikove sodobnice še zvemo, da kljub taki samozavesti ni bil prav nič častiželjen. »Kot človek je bil Prešeren čisto pohleven, čisto miren. Bil je v resnici ponižen. Nikoli ni žalil nobenega človeka. Ne vem, če je bil kdaj jezen. Tudi hudoval se ni nad nikomer. Nosil pa se je za svoj stan vendarle preskromno.

Naša mati so nekokrat slišali, da mu dekleta pravimo doktor. So pa nato rekli: »Ja, ali je doktor —, saj še enemu šuštarju ni podoben!«

Pesnik je po Ivanini pripovedi le malo govoril. »Kakor bi si govoriti ne upal, tako redke so bile njegove besede. Le v samih mislih in pesmih — in nič v besedah se je zdel. — Jaz imam zato Prešerna v častitljivem spominu.«

Kaže, da je bil v onih letih, tik pred selitvijo v Kranj, že v Ljubljani bolan: »Videl se je popolnoma zdrav. A menda ni bil, ne vem, če je bil. Jaz ga jesti nisem videla nikoli; pri nas ni nikoli prigriznil. Le samo vino je izpil. To pa ni pravi red in za zdravje ni dobro.«

Zelo zanimivo je Ivanino pričevanje o pesnikovi zunanjščini: »Pokrit je bil zmerom s cilindrom, ki pa je bil vedno malo potlačen. Lase je imel kostanjeve in goste. Bili so zgoraj nad čelom razdeljeni. Nazaj čez ušesa so bili speljani in kravžasti. Svetili so se njegovi lasje, ker je bilo skoraj pol belih. Beli po vsej glavi, ne le ob sencih, kot jih drugi najprej dobe. — Obleka Prešernova je bila temnosivkasta. Svetle obleke ni nosil nikoli. — Oči je imel bolj drobne, miže̊če. Nos ni bil velik. Malo je bil zakrivljen, nekako počasno vpognjen. — Zgornji oddelek obraza je bil bolj širok. Tisti kôsti pod očmi sta mu precej vun stali na obeh licih. Ves njegov obraz je bil poln, bolj okrogel, ovalen. Brade ni imel špičaste. Jamice na njej nisem videla. — Kravato je nosil široko, črno — srajca se ni nič ven videla. — Ovratnik pri suknji je bil po tedanji šegi zelo širok. Suknja mu je segala komaj do kolen. — Bil je dobro rejen, debeluhast pa ni bil.«

Ni mogla iz svoje kože, ta pesnikova čednostna prijateljica, ko je pomoralizirala: »Prešerna vinjenega me sestre nismo nikoli videle. To se mu je pa videlo, da pije. Ko se je prepričal, da je s to žensko, Ano, zašel — kar nam ni bilo neznano — je pa pil. Pil je že v Ljubljani malo preveč. S tistim je lajšal svoje življenje. Ana Jelovškova je bila vzrok vse njegove nesreče.«

Tako stroga Ivana Wohlmuthova! Ali pa je mogoče, da bi štirinajstletno dekletce omrežilo sedemintridesetletnega moža in bilo zato krivo vse njegove življenjske nesreče?

Werner Berg v televiziji

Avstrijska televizija v šoli bo prenašala v petek, 10. februarja, ob 10. uri, oddajo pod naslovom »Zu Gast bei Werner Berg« (Obisk pri Wernerju Bergu).

Pravzaprav je to ponovitev oddaje, ki je vzbudila mnogo pozornosti. Posneli so jo na Rutarjevem domu, v Dobrli vesi in Mohličah. Sodeluje tudi cerkveni zbor iz Mohlič, ki poje slovenske pesmi. Oddaja prikazuje dejanje in nehanje, bitje in žitje tega koroškega likovnega umetnika-slikarja, ki je ponesel s svojimi stvaritvami ime naše ožje domovine v širni svet. Življenje Wernerja Berga je tesno povezano z našim človekom iz Podjune.

Oddaja bo trajala pol ure.

Dunajska drsalna revija v Celovcu

Od danes, 9. februarja, gostuje v Celovcu v sejmski Mestni hali slovita Dunajska drsalna revija. Drsalni umetniki prinašajo letos čisto nov program z imenom »MAŠKERADA«.

Gostovanje bo trajalo do ponedeljka, 20. februarja. Dnevno uprizarja drsalni ansambel dve predstavi, in sicer ob 14.30 popoldne in ob 19.30 zvečer.

GLEDALIŠČE V CELOVCU

PETEK, 10. februarja, ob 19.30: **Der Zigeunerbaron** (Cigan baron), 12. predstava za F-abonma in GWG-petek; 9. predstava za GWK-petek; 7. predstava za podeželski petkov abonma.

V SOBOTO, 11. februarja je v gledališču velik kulturni dogodek. Gostuje znameniti nemški operetni tenor Rudolf Schok. Pevec bo pel vlogo princa Sou-Chonga v operети **Das Land des Lächelns** (Dežela smehljaja), operetnega komponista Franza Leharja. Za to predstavo so razprodane že vse vstopnice!

V NEDELJO, 12. februarja bosta kar dve uprizoritvi, in sicer ob 15. uri: **Don Giovanni,** opera Wolfganga Amadeusa Mozarta; 10. predstava za GWK-nedelja in 8. predstava za podeželski nedeljski abonma in zvečer ob 19.30: **Die Perle Anna,** veseloigra Marca Camolettija; 8. predstava za nedeljski GWK in nedeljski podeželski abonma.

PONEDELJEK, 13. februarja, ob 20. uri: **Simfonijski koncert** z deli: Medelssohna, Honeggerja, Mozarta in Bethovna.

SREDA, 15. februarja, ob 19.30: **Don Giovanni.**

ČETRTEK, 16. februarja, ob 19.30: **Don Pasquale,** opera Gaetana Donizettija (poslednjikrat).

Sodobni kulturni portret

Ivo Andrić

26. oktobra 1961 je prispela iz Stockholma novica, da je prejel Nobelovo nagrado za književnost jugoslovanski pisatelj Ivo Andrić.

Nagrada je našla v svetovnem tisku velik odmev. Poročila o podelitvi je objavil ves svetovni tisk, posebej švedski, radijske postaje in televizija. 10. decembra 1961 je bil Andrić 55. književnik, ki je prejel v Stockholmu največje priznanje na torišču književnega ustvarjanja in prvi jugoslovanski državljan — nobelovec.

Časnikarjem, ki so v dolgih letih malo zapisali na številna vprašanja njegovih skopih odgovorov v svoje beležnice, je ob podelitvi Nobelove nagrade med drugim povedal tole značilnost o sebi: »Delovni dan pa je zame najlepši praznik.«

Kdor hoče pronikniti v skrivnost Andrićeve umetnosti, mora spremljati tisto pot, ki pelje iz Bosne v svet in po kateri se vrača. Ta njegova življenjska pot je združena z nemirno krivuljo iskanja po nepreglednem labirintu spoznanj, mraka, svetlobe in strahu, razuma in srca. Na tem popotovanju, ki se je začelo 9. oktobra 1892 v Travniku, je spoznal, da ni popolnega človeka, ni definiranega človeka in ni obrazca popolne človečnosti. Človek je zanj tisto, kar se mora graditi vedno znova. Da je prišel do tega dragocenega spoznanja, pa je minila vrsta let. Andrićeva družina je sicer živela v Sarajevu, toda mati je bila tisto jesen na obisku pri botru Tadiji Antunoviću v Travniku in tam rodila Iva. Ko je bil star približno dve leti, mu je umrl oče. Posvojila sta ga očetova sestra Ana in njen mož Ivan Matkovšček, avstrijski orožniški narednik v Višegradu. Tako je postalo mestece ob Drini okolje njegovega otroštva in zgodnje mladosti.

Jeseni 1912 je postal slušatelj slavistike na zagrebški filozofski fakulteti, študijska pot pa ga je do začetka prve svetovne vojne vodila še na Dunaj in v Krakov. Takoj po izbruhu vojne ga je avstrijska oblast zaprla v Splitu, kjer je bil na zdravljenju, in sicer z obtožbo, da je sodeloval v tajni nacionalistični organizaciji Mlada Bosna. Potem je bil v zaporu tri leta še v Šibeniku in v Mariboru, nato pa v Ovčarevu in Zenici do leta 1917, ko so ga izpustili. Takoj je odšel v Zagreb, kjer je bil med ustanovitelji in sodelavci revije Književni jug. Po vojni je leta 1919 diplomiral na graški univerzi, kjer je 13. junija 1924 tudi promoviral za doktorja filozofije.

Že pred tem, takoj po diplomskem izpitu, je vstopil v diplomatsko službo (1920). Mesta njegovega službovanja so Bukarest, Madrid, Rim, Trst in Ženeva. Bil je tudi v ministrstvu za zunanje zadeve v Beogradu, začetek vojne z Jugoslavijo pa ga je dohitel v Berlinu. Med drugo svetovno vojno je bil v Beogradu in pisateljeval. Bil je več let predsednik Zveze književnikov Jugoslavije, nato še poslanec v ljudski skupščini Bosne in Hercegovine ter zvezni poslanec. Leta 1956 je prejel literarno nagrado za življenjsko delo, ki sta mu jo podelila Zveza književnikov in Združenje jugoslovanskih založb. Leta 1926 in pozneje je postal član Srbske, Jugoslovanske in Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Zdaj živi v Beogradu.

Kljub temu, da je Andrić napisal štiri romane, je ostal mojster novele. Njegovih 78 novel je zbranih v petih knjigah, ki nosijo naslove: »Nemirno leto«, »Žeja«, »Jelena, ženska, ki je ni«, »Znamenja« in »Otroci«. Težišče Andričevega dela je v prikazovanju človekove notranjosti v spopadu s stvarnostjo. Podoba, ki nam jo je dal Andrić v novelah, ni vedra. Povsod kaže notranji človekov nemir; nemir osamljenosti, ki vodi ljudi — razpete med nebom in zemljo — v svet, v dejanje. Vendar pa velja Andričeva ljubezen ljudem, ki so bliže zemlji, po kateri hodijo in žive, ne legendarnim ljudem.

Svoje romane je Andrić pisal v Beogradu v svojih zrelih ustvarjalnih letih. Po vrsti so nastajali takole: »Travniška kronika« (končana aprila 1942), »Most na Drini« (pisal od julija 1942 do decembra 1943), »Gospodična« (pisal od decembra 1943 do oktobra 1944). Vsa tri dela so izšla leta 1945 v Beogradu. »Prekleto dvorišče« pa je izšlo leta 1954.

Andrićevi literarni sliki življenja je kritika vseskozi priznavala poetično moč, filozofsko poglobljenost, konciznost, zgoščenost impresij, stilno dovršenost.

RINKOLE — ŠMIHEL
(Zadnja pot gdč. Nežike Vintar)

»Lepo življenje, lepa smrt, lep pogreb in lepa večnost«, to velja v vsakem oziru za pokojno Nežiko Vintar, ki je kot dolgoletna gospodinja pri Pleslnu v Rinkolah minulo nedeljo, 5. februarja mirno v Gospodu zaspala. Rojena 23. januarja 1890 v Hruševcu pri Novem mestu je prišla kot 21-letno dekle k svojemu stricu, znanemu župniku g. Josipu Vintarju v šmihelsko župnišče. Stric je poslal svojo nečakinjo v Celovec, da bi se v škofijski kuhinji izurila v kuhanju. Ko se je Nežika vrnila, je kmalu prevzela pri stricu v Šmihelu gospodinjstvo. Ne samo farani, tudi posli so jo čislali kot mirno, razsodno in požrtvovalno gospodinjo. Vzgledno je skrbela vsa svoja nadaljnja leta za svojega strica župnika in za njegove pomočnike -kaplane. Napram strankam, ki so prihajale v hišo, je bila prijazna in uslužna. Pri vsem svojem obilnem poklicnem delu pa se je držala v hiši in izven nje zlatega pravila, da se kot farovška gospodinja nima pravice vmešavati v izključno dušnopastirske zadeve. Pokojna Nežika Vintar je bila miren značaj in je odklanjala vsako nepotrebno zgago in prepir ustvarjajoče govoričenje. Zato se pa tudi farovške dekle niso pogosto menjavale, temveč so ostale navadno dolgo v hiši.

Ko so gospod župnik Vintar leta 1939 umrli, je ostala Nežika še nekaj časa v župnišču. Tedaj pa je nevarno zbolela Pleslnova mati v Rinkolah. Nežika je to blago in ugledno ženo visoko spoštovala. Zato se je pustila razmeroma rada nagovoriti ter je prevzela pri Pleslnu oskrbo bolne

MAŠNO VINO pri Kristijanu BREZNIKU,
Celovec, Viktringer Straße 5, tel. 22 51.

matere. Pet let ji je požrtvovalno stregla. Po njeni smrti pa je ostala v hiši in je do smrti opravljala z vzorno zvestobo in marljivostjo vsa dela v kuhinji in na vrtu. Rinkole so postale njen drugi dom.

V ponedeljek, dne 30. januarja, pa jo je pri štedilniku zadela kap. Vlegla je in ni več vstala. Čez šest dni je lepo pripravljena odšla po svoje plačilo v večnost.

Pokojna Nežika Vintar je imela lep pogreb. Iz Celovca so prišli gospod kanonik Zechner kot nekdanji šmihelski kaplan in so opravili pogrebne obrede. V poslovilnem govoru so narisali lik njenega življenja. Njeno življenjsko vodilo je bilo, po vzoru Marijinem služiti kot dekla Gospodova Bogu in bližnjemu.

Dve nečakinji z možem sta prihiteli z Dolenjskega in sta se poslovili od drage rajne tete.

Naj blaga gdč. Nežika Vintar mirno počiva na šmihelskem pokopališču. Farani so ji hvaležni za vse požrtvovalno delo, ki ga je nesebično opravljala dolga leta v službi šmihelskih dušnih pastirjev. Bog ji bodi zato bogat plačnik!

Slovo od Kilnove mame Helene Kraut

V Rutah, na idilično ležečem, obsežnem Laznikovem posestvu tam pod cerkvico sv. Šimena ji je tekla pred 73 leti zibelka. Iz tega čudovito lepega hribovskega sveta je prinesla pokojna kot mlado dekle v dolino svoj vedri vedno veseli značaj. Rute so polne vriska in pesmi in takšna je bila tudi duša Kilnove mame.

Kot premožno dekle se je pokojnica poročila h Kilnu na Bistrici, kjer je preživela pretežni del svojega življenja. Štirim fantom, sinovom je dala življenje, od katerih je eden padel v zadnji svetovni moriji.

Po smrti svojega moža se je Kilnova mati preselila v Šmihel. Hotela je biti blizu cerkve, da bi mogla dnevno prisostvovati sv. maši. V vsakdanji sv. maši je gledala svoje največje bogastvo in višek svoje sreče! Vsa leta je bila Kilnova mati trdnega zdravja, prava hribovska grča.

Tudi njena verska in narodna zavest je bila prav tako kremenita in neomajna. Ostala je do zadnjega diha nespremenjena v vsem tem, kar ji je dala rodna mati seboj v življenje: otrok naravne dobrote! Vsa njena dostikrat prešerna in nadglasna veselost je bila izraz njene naravne sproščenosti. V vsem svojem življenju pa je ohranila prvenstvo njena vernost. V tem oziru Kilnova mama ni poznala kompromisov. Če je šlo za javno molitev, za javne pričevanje, je korakala na prvem mestu!

Štirikrat je Kilnova mama obiskala Lurd. in lurška himna je postala njena najljubša pesem. Že tedne se je veselila na praznik Marijinega prikazanja. Tedaj je ni moglo kaj odvrniti, da ne bi šla pri maši na kor in da ne bi zapela lurške himne.

Pred dvema letoma pa je začela Kilnova mama bolehati. Morala je v bolnico in se tam podvreči težki operaciji. Rak na jeziku se je od dne do dne bolj razpasel in tako je lani jeseni v drugič iskala pomoči v bolnici. Toda zdravniki niso mogli pomagati.

Do zadnjega, ko so ji že omagovale zadnje moči, se je pokojnica še privlekla v cerkev k sv. maši. 22. januarja je zadnjič prisostvovala nedeljski božji službi. Domov ni mogla več sama!

Dva dni nato je strašno shujšana odšla v lepšo večnost. Nek dober poznavatelj je še pred nekaj dnevi izstavil o njej najlepše spričevalo, češ: »Kilnova mama ni nikdar koga opravljala ali obrekovala in s tem je bila vsem tistim kos, ki so jo na ta ali oni način blatili v njenem življenju.

Dne 26. januarja se je zbrala v Šmihelu nepregledna množica ljudi od blizu in daleč, ki so rajnico spremili od hiše žalosti na farno pokopališče. Pet duhovnikov je vodilo žalni sprevod. Kilnovo mamo smo pokopali, kot se spodobi za verno ženo, ki je veliko molila, živo verovala in svojega Boga nadvse ljubila.

Med pogrebnim opravilom je cerkveni zbor zapel lurško himno, ki je bila tudi osebna himna pokojnice. Naj velika trpinka tudi v večnosti pri Bogu moli za pereče farne zadeve.

Pri nas na Koroškem

„Maškerada" v Celovcu

Kaj meni nemška strokovna kritika o Dunajski drsalni reviji

Nismo samo pri nas v Avstriji zaljubljeni v Dunajsko drsalno revijo, tudi Zahodna Nemčija je čisto predana avstrijski zimskošportni umetnosti številka 1.

To dokazuje venec samih najboljših strokovnih kritik naše severne sosede.

»Neue Zeitung« iz Nürnberga: »Svetovno znani operetni komponist Robert Stolz, ki je dober prijatelj režiserja Willa Pettra, je tudi ta program letošnje drsalne revije »Maškerada« oskrbel z glasbo. In glej, tu ne plešejo le valčka, nego tudi letkiss. Zastarela revija prav gotovo ni.«

»Acht-Uhr-Blatt«: »Dunajčane tokrat komaj spoznaš, toliko sex appeala, čutne mikavnosti ni bilo še pri nobeni njihovi drsalni reviji. Balet so pomladili in pomnožili z zalimi Čehinjami.«

»Frankische Tagespost«: »Režiser Will Petter je imel pri sestavljanju sijajne revije na drsalkah zopet mnogo dobrih in originalnih zamisli. Občinstvo je bilo navdušeno in njegova »boljša polovica«, koreografinja in nekdanja akrobatinja na ledu Edith Petter, ki je prenesla ideje režiserja na drsalni balet-girlov, je dokazala fini čut za velike zunanje učinke.«

»Tagesspiegel Berlin«: »Navdušenje ob gostovanju Dunajske drsalne revije je bilo nepopisno. Revija je tokrat polna sprememb, kjer nastopajo številne zvezde in zvezdniki drsalne umetnosti na ledu. Bilo je kot zmerom: prisrčno pozdravljanje pri premieri. Berlinčani so se pri vsaki sceni in posebno še ob koncu predstave zahvalili za resnično pravo umetnost, ki jo kaže ves ansambel drsalne revije.

V središču pozornosti so bili: lepo zgrajena Belgijka Michéle Colberg, Emmy Puzinger, mlada in vitka, kot jo Berlinčani pač imajo radi, Ferdinand Leemans kot slepar in ljubimec skupno z Emmy Puzingerjevo v prav prijetnem skeču »V hotelu«, nekdanja evropska prvakinja Hanna Eigel, čudovita adagio-dvojica Felix in Monika Heiningerjeva, poskočni Hugo Dümler, Inge Paul in ne nazadnje obe opici Jacky in Joe s svojim dreserjem Lucienom Meyerjem.«

»Die Welt«, Berlin: »Bila je to drsalna revija s papriciranim madžarskim tempom... Režiser Will Petter je ponovno ustvaril dražestno idejo pod naslovom ‚Maškerada'. Tu je treba omeniti še dirigenta orkestra revije Antona Marika, kajti brez njegovega temperamentnega vodenja orkestra ne bi revija dosegla tako živahnega sodelovanja baleta in drsalnih solistov na ledu.«

»Berliner Tageszeitung«: »Videli smo eleganco in sex na ledu. Dame zanikujejo predsodek: Ženske niso nikdar s svojim oblačenjem pravočasno gotove. S svojim preoblačenjem postavljajo hitrostne svetovne rekorde, vmes pa vladata humor in akrobatika. Vsak gledalec pride na svoj račun. Drsajoča šimpanza (opici) Jacky in Joe v srčkanih mornarskih oblekicah pa sta deležna posebnega navdušenja; oba sta že sama zase drsalna revija v malem.«

Spored na Milkini proslavi:

Izbrane Milkine pesmi bodo zapeli štirje zbori: pevsko društvo Jakob Petelin-Gallus v Celovcu; skupni zbor pevskih društev Obirsko in Želinje; pevski zbor Kat. prosvetnega društva v Globasnici; pevsko društvo „Gorotan" v Šmihelu pri Pliberku.

Dijaki celovške Državne gimnazije za Slovence bodo prispevali deklamacije, skupina gojenk iz provincialnega doma šolskih sester pa bo postavila na oder izbrane prizorčke iz Milkinih iger.

Slavnostni govornik: višji štud. svetnik prof. dr. Vinko Zwitter.

Vašega obiska bomo zelo veseli. Pripeljite s seboj svoje znance! Vstopnine ne bo. Hvaležni pa bomo za prostovoljne prispevke.

Za Krščansko kulturno zvezo:

Nužej Tolmaier, tajnik — *Dr. Pavle Zablatnik,* predsednik

POPOLDANSKE PREDSTAVE RAZPRODANE

Kakor nam je javil sejemski direktor dr. Kleindienst na tiskovni konferenci, so že vse popoldanske predstave revije razprodane.

Našim naročnikom

Uprava lista »Naš tednik« se zahvaljuje vsem naročnikom in prijateljem lista za zvestobo v minulem letu. Prosimo vas, da ostanete zvesti tudi v tekočem letu.

Tej številki prilagamo za tuzemstvo položnice. Kdor ne more plačati naročnine za celo leto, naj bi to storil vsaj za pol ali četrt leta naprej. Naročnina v letu 1967 znaša za Avstrijo: za celo leto 80.— šil., za pol leta 40.— šil. in za četrt leta 20.— šil. Posamezna številka stane 2.— šil.

Kdor se nas bo spomnil s kakim darom za tiskovni sklad, bo to objavljeno v listu in se mu še posebej zahvaljujemo.

Uprava

PLIBERK
(Gospodarska politika)

Tri reči razburjajo trenutno davkoplačevalce in kmete naše občine:

1. Posojilo občine Simonu Woschanku.
2. Povišani zemljiški davek.
3. Uvedba doklade za bike.

Ker hočejo politični nasprotniki krivdo za te reči zvaliti na naše zastopnike v občini, pninašamo na tem mestu nekaj pojasnil.

Najemnik opekarne Woschank je dobil 300.000 šilingov posojila že od bivše libuške občine. Kot poroki so ga podpisali njegovi starši in jamčili s svojo zemljiško posestjo. Da bi se jim prihranili stroški, se znesek ni (intabuliral) vknjižil na hiše v Dvoru. Leta 1964 je Woschank ponovno zaprosil za dodatno posojilo 500.000 šilingov, katero mu je kuratorij, ki je začasno upravljal združene občine, t. j. bivši župan in njegova dva namestnika iz vsake bivše občine, tudi dovolil. Deželna vlada je prevzela sojamstvo za celo posojilo nasproti hipotekarni banki. Zato, in ker so hoteli povečati zaposlitev delavcev v domačem kraju, ni bilo pomislekov proti posojilu. Deželna vlada bo kot soporok pomagala odplačati občini Woschankovo posojilo. Zaradi tega davkoplačevalci ne bodo trpeli.

Nova enotna vrednost (Einheitswert), po kateri se zemljiški in vsi ostali davki odmenijo, je stopila s 1. januarjem 1963 v veljavo. Ker pa uradi do tedaj še niso mogli izračunati in dostaviti odlokov, so pobirali do leta 1965 davek po starem naprej. Ko so bili leta 1966 odloki v enotni vrednosti dostavljeni davkoplačevalcem, je bilo občinam svobodno dano, ali pobirajo zemljiški davek za leto 1963 in 1964 po starem, ali po novem predpisu. Občinski odbor je na seji dne 6. avgusta 1965 sklenil, da se odpove pravici pobirati povišani davek za leti 1963-64. V Velikovcu so pa ta sklep razumeli tako, da se občina odpove pravici

(Nadaljevanje na 5. strani)

Znance, ki pridejo na drsalno revijo in si hočejo ogledati „GOSPO SVETO", opozorite na knjižico — vodič

„Gospa Sveta"

Ta jim bo razložila vse znamenitosti svetišča in okolice. Na lepem papirju, z lepimi slikami. Knjižico je pravkar izdala Družba sv. Mohorja v Celovcu in dovršeno natisnila v svoji tiskarni.

Prodaja jo: Knjigarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, 10.-Oktober-Straße 27.

(Nadaljevanje s 4. strani)

ta povišani davek občanom odpustiti in so vsem davkoplačevalcem dostavili take odloke. Zato je mestni svet sklenil predlagati občinskemu odboru naj ta sklene, da se onim, ki imajo za ti dve leti davek doplačati, **ta znesek izbriše,** oziroma se jim za prihodnje leto v dobro vpiše. Prepričan sem, da bo ta predlog občinski odbor soglasno sprejel, kot ga je tudi leta 1965.

Deželna vlada je že ponovno nakazala, da občina Pliberk ne ravna prav, ker nima uvedene doklade za bike, kot to terja deželni zakon o pospeševanju živinoreje. Da bi se temu ponovnemu svarilu izognili, je občinski odbor na seji s 15 glasovi (Kolenik je bil proti) sklenil uvesti zakonito doklado za bike. Bikov je v občini 12, kar odgovarja številu krav. Od krave je treba plačati občini do maja 50.— šilingov in potem skok nič ne stane.

Kdor pa želi svoje krave umetno oplojevati, mora to občini **do 15. februarja javiti.** Ta bo dobil, če predloži od živinozdravnika potrdilo o oplojevanju, vplačano doklado povrnjeno.

Iz pojasnjenega vidimo, da so sklepi v teh rečeh bili vedno večinski od vseh strank zastopanih v občinskem odboru in da je grdo, če bi se jih valilo na hrbet samo Slovencem.

Dalje sporočam, da je bil 10. januarja 1967 za predsednika krajevnega občinskega odbora izvoljen Mirko Nachbar, pd. Krop v Vidri vesi. Njegov namestnik je Jožef Kap, pd. Pokliunig na Blatu. Franc Černko iz Libuč pa je zapisnikar odbora. Upamo, da bodo dobro pospeševali kmetijstvo v naši občini. Staremu predsedniku bivše blaške občine Jožefu Možini, pd. Žlindru v Dobu, pa izrekamo našo prisrčno zahvalo za njegov dolgoletni trud za kmetijski napredek.

Mirko Kumer, l. r.

Televizija Ljubljana

SOBOTA, 11. februarja: 14.00 Oberstdorf: Smučarski poleti — prenos do 15.00-15.10 in 16.10 Poročila — 16.15 Tekmovanja za alpski pokal, veleslalom za moške, posnetek iz Badgasteina — 17.20 Drejček in trije Marsovčki — lutke — 17.55 Televizijski obzornik — 18.15 Vsako soboto — 18.30 Oživele kronike — Ptuj — 19.15 Ples skozi čas — I. oddaja — 21.50 Stari filigrani — 22.20 TV dnevnik. — 20.30 Humoristična oddaja Vase Popovića — 21.30 Ben Casey — ameriški serijski film — 22.20 Tuja zabavno glasbena oddaja in zadnja poročila.

NEDELJA, 12. februarja: 9.05 Poročila — 9.10 Narodno zabavna glasba: Z ansamblom Francija Korbarja — 9.40 Kmetijska oddaja — 10.25 Badgastein: Smuk za moške — prenos — 11.30 Tisočkrat zakaj — oddaja za otroke — 12.15 Champion — serijski film — 12.55 Badgastein: Smuk za ženske — prenos — 14.00 Nedeljska TV konferenca — 15.00 München: Evropsko prvenstvo v južno ameriških plesih — prenos — 16.50 Oberstdorf: Smučarski poleti — prenos — 17.45 Izgubljeni v vesolju — serijski fantast. film — 18.30 Alpe d'Huez: Svetovno prvenstvo v štiriscedežnem bobu — prenos — 19.00 Mladinska igra — 19.54 Medigra — 20.00 TV Dnevnik — 20.45 Cikcak — 20.50 Zabavno glasbena oddaja — 21.50 Stari Filigrani — 22.20 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 13. februarja: 9.40 TV v šoli — 10.40 Ruščina — 11.40 TV v šoli: Splošno o organskih spojinah — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Ruščina — ponovitev — 17.20 Poročila — 17.25 Mali svet — oddaja za otroke — 17.40 Risanke — 17.55 TV obzornik — 18.15 Lepe pesmi so prepevali..., slovenska narodna glasba — 18.45 Otrok in zdravje: Zastrupitve v otroškem obdobju — 19.05 Za danes in jutri — praktični nasveti — 19.15 Tedenski športni pregled — 19.40 TV pošta — 20.00 TV dnevnik — 20.30 TV drama — 21.30 Resna glasba — 21.45 Knjiga, gledališče, film — 22.05 TV dnevnik.

TOREK, 14. februarja: 18.35 Poročila — 18.40 Torkov večer — 19.00 Svet na zaslonu — 19.40 TV obzornik — 20.00 Celovečerni film — 21.30 Kulturna panorama — 22.10 Zadnja poročila.

SREDA, 15. februarja: 9.40 TV v šoli — 10.40 angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 15.50 Angleščina — ponovitev — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — ponovitev — 17.25 Poročila — 17.30 Ekspedicija — serijski film — 17.55 TV obzornik — 18.15 Združenje radovednežev — oddaja za otroke — 19.00 Reportaža — 19.30 Mozaik kratkega filma — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Cikcak — 20.35 TV igra — 21.35 Jazz festival na Bledu — 22.00 Zadnja poročila.

ČETRTEK, 16. februarja: 9.40 TV v šoli — 11.00 Angleščina — 11.30 Glasbeni pouk — 14.50 TV v šoli — ponovitev — 16.10 TV v šoli: Splošno o organskih spojinah — 16.40 Glasbeni pouk — ponovitev — 17.05 Poročila — 17.10 Oddaja za otroke — 17.55 TV obzornik — 18.15 še en korak — mladinska tribuna — 18.35 Oddaja resne glasbe — 19.00 Vojnorevolucionarna lirika — 19.30 glasbena medigra — 19.40 TV prospekt 19.54 Medigra — 20.00 TV dnevnik — 20.30 Aktualni pogovori — 21.10 Operni koncert v Stockholmu — 22.00 TV dnevnik.

V dolgih zimskih večerih Vam bo najboljše razvedrilo TELEVIZIJSKI IN RADIJSKI APARAT

od domače tvrdke

Johan Lomšek

Št. Lipš, Tihoja, p. Dobrla ves

Telefon: 042 3-7-246

Zelo ugodni plačilni obroki!

Avstrijska televizija

PETEK, 10. februarja: 10.00 Televizija v šoli: Gost pri Wernerju Bergu — 11.00 Kratka poročila — 11.03 Sila in gospostvo — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Pogled na deželo: Kmečki pregled — 19.00 Potrošnik: Potrošniški pregled — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Vojna brez front; vietnamsko poročilo — 21.15 „Škorpijoni", televizijska igra Herberta Meierja — 22.15 Večerna poročila in v žarometu „Sedem dni svetovnih dogodkov — 22.45 Jazz v Evropi.

SOBOTA, 11. februarja: 12.50 Kratka poročila — 12.55 Prenos iz Badgasteina: Veleslalom za moške —14.00 Evrovizija iz Autransa: Predolimpijska smučarska tekmovanja v teku na 15 kilometrov — 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za družino: Pri cvetličnem doktorju — 17.30 Moda enkrat drugače — 18.00 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.05 Mojstrska šola za voznike avtomobilov — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tip revija — 18.40 Kaj vidimo novega? S Heinzom Conradsom — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Ubogi princ", glasbena zabavna oddaja — 21.30 Prenos iz Badgasteina — 21.50 Čas v sliki — 22.10 Naš nočni program: „Ekspres Arizona", film divjega zapada.

NEDELJA, 12. februarja: 10.20 Kratka poročila — 10.25 Prenos iz Badgasteina: Smuk za moške in ženske za alpski pokal 1967 — 15.50 Evrovizija iz Münchna: Ples profesionalcev za veliko nagrado Evrope 1967 — 17.00 Poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje; „Kalif štorklja" — 18.05 Za otroke od 11. leta dalje: Mladinski svet — 18.30 Saltkrakan: Počitnice na Vranjem otoku — 18.55 Naša lahko noč oddaja za otroke — 19.00 Pogled z okna: Rudolf II. — 19.30 Aktualni športni pregled — 20.10 1. večerna poročila — 20.20 „Chiarevalle so odkrili", Marina Walserja — 21.35 „Če Bog noče". V spomin znanega dunajskega komponista pesmi Ernsta Arnolda; 75-letnica rojstva — 22.05 2. večerna poročila.

PONEDELJEK, 13. februarja: 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoskega jezika — 19.00 Pripravljenost v gorah — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki s športom — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 77 Sunset strip — (4. nadaljevanje: „Pridem danes zvečer" — 21.00 šport v ponedeljek — 22.00 Čas v sliki — 22.20 Hvala ti, moja ljuba ovca. Raznovrstna kulturna in gospodarska politika.

TOREK, 14. febr. 18.30 Kratka por. — 18.35 Tečaj angleškega jezika — 19.00 Prva ura je najtežja ura. Prvi šolski dan učitelja — 19.13 Matthias Wieman pripoveduje — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Naš študio film: „Wozzeck", drama — 21.50 Čas v sliki — 22.10 Naš svet.

SREDA, 15. februarja: 10.00 Televizija v šoli: Report fren American — 11.00 Kratka poročila — 11.03 77 Sunset strip — 12.00 šport v sredo — 17.00 Kratka poročila — 17.03 Za otroke od 5. leta dalje: Listamo po slikanici — 17.35 Za otroke od 11. leta dalje: Fury — 18.00 Naša lahko noč oddaja za otroke — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Francoščina pri vas doma: Tečaj francoskega jezika — 19.00 Prizori iz Avstrije — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 „Kako bi bilo, gospod", komedija Marcela Mithoisa — 21.45 Čas v sliki — 22.05 Podijski pogovor.

ČETRTEK, 16. februarja: 11.00 Kratka poročila — 11.03 Obisk pri Alfredu Uhlu — 12.00 Ura diskusije — 14.25 Kratka poročila — 14.30 Evrovizija iz Chamrousseja: Predolimpijska tekmovanja; slalom za ženske — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Tečaj italijanskega jezika za začetnike — 19.00 športni kalejdoskop — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Prenos iz „Teatra i. d. Josefstadt: „Vse za dobro", drama Luigija Pirandella — 21.55 Čas v sliki — 22.55 Z našimi najboljšimi priporočili.

PETEK, 17. februarja: 10.00 Televizija v šoli: Kaj lahko postanem? — 10.55 Kratka poročila — 11.00 Evrovizija iz Chamrousseja: Predolimpijska tekmovanja, slalom za moške — 11.45 Glejte — jaz sem... — 18.30 Kratka poročila — 18.35 Veselje ob glasbi — 19.00 Kuhinja v televiziji: Bratislavska jed — 19.23 Zabeleženo za vas — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Izložba in kratki filmski mozaik — 20.15 Tragedija nekoč slavljene filmske zvezdnice nemega filma v Hollywoodu" — 22.10 Večerna poročila in v žarometu „Sedem dni svetovnih dogodkov" — 22.40 Iz prve roke — 23.30 Prenos evrovizije iz Chamroussa.

Zaradi pomanjkanja prostora smo morali nekaj dopisov odložiti za drugič. Cenjene dopisnike prosimo, da nam to oprostijo.

Uredništvo

DARUJTE *za tiskovni sklad!*

Ali se raznarodovanje izplača?

(Nadaljevanje s 1. strani)

če hočete ustoličenju kneza na Gosposvetskem polju.

Slično prebujenje najdete danes pri Bretoncih v Franciji, pri Baskih in Kataloncih v Španiji, pri Ladincih in germanskih Cimbrih ter beneških Slovencih v Italiji itd. itd. Miselnost se je v zadnjih desetletjih tudi pri velikih narodih precej spremenila. Ni še z rožicami postlano manjšinam, toda upati je, da bo stari nesodobni, nazadnjaški šovinizem izgubil zmeraj bolj in bolj tla in bodo ljudje uvideli, da je treba narodnim manjšinam pomagati pri ohranitvi njihovega jezika in kulture.

— hnik

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 12. 2.: 7.30 Duh. nagovor. S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo. — **PONEDELJEK, 13. 2.:** 14.15 Poročila, vreme, objave, pregled sporeda. Za našo vas. Beremo za vas — 37. (J. Jurčič: Deseti brat). — 18.15 Dober večer našim malim poslušalcem. — **TOREK, 14. 2.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Športni mozaik. Kulturna panorama (Razgovor z Milko Hartmanovo). — **SREDA, 15. 2.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Kar želite, zaigramo. — **ČETRTEK, 16. 2.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Saša Martelanc: S popevko okrog sveta — 2. „Lilli Marlene". — **PETEK, 17. 2.:** 14.15 Poročila, vreme, objave. Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh (domače novice). — Solistična ura (Slavko Zimšek, violina; prof. Marijan Lipovšek, klavir) Beremo za vas — 38. (J. Jurčič: Deseti brat). — **SOBOTA, 18. 2.:** 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. 18.00 Poje ženski vokalni kvartet.

Širite naš list!

WINTERABVERKAUF
WEISSE WOCHE
stoffhaus
Fuller
KLAGENFURT, ALTER PLATZ

STOFFE bis zu 50 % billiger
Blusenseide . . . . S 22.— **12.-**
Kleiderkammgarn
140 cm breit . . . . S 89.— **56.-**

MÄNTEL und KOSTÜME
einmalig günstig!
Wollbouclé-Mäntel
in vielen Farben . . S 570.— **390.-**
Wolltweed-Kostüme . S 690.— **470.-**

DAMENWÄSCHE
Damenunterkleider . . S 32.90 **25.90**
Damenstrümpfe,
nahtlos . . . . . S 11.90 **6.90**

WEISSWAREN tief reduziert
Flanell-Leintücher . . S 59.— **39.90**
Küchenhandtücher . S 12.80 **6.50**

Kontaktne leče, očala vseh vrst
daljnoglede, stekla za branje,
etuije in toplomere

K. Sekerka

Strokovna trgovina optik *Karl Sekerka*

9020 KLAGENFURT — CELOVEC: 10.-Oktoberstraße 23 (Prosenhof)

Rojak iz okolice Celovca, neporočen, želi spoznati dekle do 50 let, Slovenko iz Koroške, zaradi ženitve.

Naslov posreduje uprava lista pod oznako »ženitev«.

Hotel in trgovina

F. & M. Rutar

v Dobrli vesi 9141 Eberndorf vzame takoj:

eno vajenko za trgovino in pisarno
Za poletje (maj — september) sobarico, natakarja, kuhinjsko pomočnico, kopališkega mojstra.

ZA MLADINO IN PROSVETO

Če igraš na odru

Kadar igraš na odru, se skušaj vživeti v značaj osebe, katero predstavljaš. Besed se lahko naučiš, jih lahko podrdraš in poropočeš, cele koše jih lahko vsipaš med ljudi; če ne boš pogodil značaja, bo tvoja igra slaba, malo vredna. Ravno zaradi različnosti značajev ni vsaka igra za vsakega igralca! To naj premislijo vsi tisti naši igralci-diletanti, ki segajo najraje po imenitnih vlogah: gospod, gospa, graščak, graščakinja, poveljnik in njegova gospa; vlog nižje vrste: poslov, pastirjev, beračev, postopačev se pa tako strašno varujejo. Ne to, kaj igraš, ampak kako igraš, to je glavno. Le ljudje, ki imajo že sami precej podoben značaj kakor nastopajoča oseba, bodo svojo vlogo vsaj približno prav rešili. Ne morem si misliti, kako bi mogla pobožna oseba prav igrati razposajenca, razuzdanca, kako bi oseba veselega značaja mogla prav podati otožnega, sem in tja oklevajočega siromaka.

Vsaka igra na odru je za igralce dvakrat, za gledalce pa vsaj enkrat šola za spoznavanje značajev. Igralec se v vlogo vživlja in s tem igro poživlja ali jo mrtviči, kakor je pač bolj ali manj sposoben, gledalec pa s svojo prisotnostjo vsaj malo bolj značaje doživlja, kakor mu je to mogoče v povesti. Tam si pomaga z domišljijo tu gleda vse pred seboj, kakor je v resnici.

Oboje torej, povest in predstava, nas lepo vpeljuje v spoznavanje značajev. Iz povesti in od predstav pa ni daleč do resničnega življenja. Tudi tu je krasna prilika za spoznavanje značajev in za občevanje z njimi. Vse drugače moraš nastopati takole s povprečnimi ljudmi, kakršen si morebiti sam, kakor pa z mehkimi, občutljivimi dušami, ki pazijo na vsak posmeh, na vsak pogled, na vsako kretnjo, celo na tvojo hojo ... Eno nam bo šola življenja takoj pokazala: popolnoma enakih značajev ne bomo našli. Pač pa sorodne, podobne. In to bomo videli, da sorodni značaji gredo skupaj, ljudje različnih značajev pa se ne ujemajo med seboj, pač pa krešejo, prepirajo, zbadajo.

Slovenci iz Italije poročajo

Ob 80-letnici smrti pisatelja in prirodoslovca profesorja **Frana Erjavca,** ki je umrl in bil pokopan v Gorici, je skupina dijakov s svojimi vzgojitelji obiskala pisateljev grob in nanj položila lep šop nageljnov, povezanih s trakovi slovenskih barv.

V Trstu je bila za letošnji **Prešernov dan** svečana proslava v Kulturnem domu. Na proslavi je nastopilo 13 pevskih zborov (deset moških in trije mešani). Proslava je izzvenela v izpoved: »Naša narodna zavest, naša visoka kulturna raven in naša omika nam dajejo pravico do svobodnega kulturnega izživljanja tudi za mejami matične države. Hočemo tudi v prihodnosti ohraniti sebi in svojim potomcem lastno narodno samobitnost, slovenski jezik in ves bogati zaklad slovenske kulture.«

V Rojanu (tržaškem predmestju) bodo ustanovili **državni strokovni zavod** za industrijo in obrtništvo, katerega pouk bo v slovenskem jeziku. Namenjen je otrokom slovenskih staršev. Pouk se bo začel s prihodnjim šolskim letom.

Z dekretom predsednika italijanske republike je dobil slovenski trgovski tehnični zavod v Trstu ime po baronu **Žigi Zoisu.** Doslej so bila z imeni naših pomembnih slovenskih kulturnih mož že poimenovane srednja šola v Dolini (Simona Gregorčiča), srednja šola na Opčinah (Srečka Kosovela), in srednja šola v Nabrežini (Iga Grudna).

Enotno slovensko šolo v Gorici nameravajo poimenovati po pisatelju Franu Erjavcu. (Kdaj bodo naše šole dobile ime Ksaverja Meška, Prežihovega Voranca.)

V dvorani Katoliškega doma v Gorici je nastopilo Slovensko poklicno gledališče z **Drabosnjak-Hartmanovo božično igro** »Ta sveti dan, veseli dan«, ki je prirejena po starih slovenskih ljudskih izročilih naše Koroške. To igro bi si želeli videti tudi v Celovcu.

Slovenska radijska postaja v Ameriških združenih državah

Na »Postaji narodov« deluje že nekaj časa tudi slovenska radijska postaja v Združenih državah. Pridobila si je med rojaki in rojakinjami na splošno lep ugled in veliko prijateljev, ki jo redno poslušajo iz dneva v dan. Vsi so veseli domačih melodij in pesmi, pa naj bodo te stare in splošno znane ali pa nove.

Starejši, ki slabo vidijo in le težko berejo časopise, in tisti, ki jim vedno manjka časa, poslušajo posebno pazljivo tudi kratki pregled dnevnih novic in tedenski politični pregled.

Koliko pohval je bilo ob posebnih praznični sporedih tekom leta, koliko veselja med otroki ob poslušanju njihove ure!

Poročilo o njej pravi: »Slovenska radijska oddaja, ki nas sredi Amerike obiskuje vsak dan, budi v nas domačnost, nas veže z domovino in vsem, kar smo tam pustili. V nas utrjuje slovensko misel in slovenskega duha, daje nam možnost primerjave slovenske kulture, slovenskih kulturnih vrednot z ameriškimi, pa nas tudi povezuje med seboj, ko nam prinaša domače vesti in vabi na domače prireditve.

Za vzdrževanje teh oddaj je treba veliko napora in veliko dela. G. Rado Menart, dr. Milan Pavlovčič in g. Pavle Borštnik zaslužijo za svoje delo priznanje nas vseh, pa naj slovenske oddaje redno poslušamo ali ne. Že sama zavest, da lahko odpremo ob določeni uri radio in slišimo slovensko melodijo, slovensko pesem, slovensko besedo, nas lahko polni z zadovoljstvom. Človek ima pri tem občutek, da tudi sredi tujine ni sam, ampak da je z njim krog ljudi istega jezika, istih izročil in v glavnem tudi istega čutenja. Pri vsem tem postaja tujina manj tuja in manj težka, postaja nam v resnici že nekak kos lastne domovine, večje in širše, s svobodo in izbiro možnosti.«

DUNAJ SODELUJE Z LJUBLJANO

Dunajska založba »Jugend und Volk« je v koprodukciji z ljubljansko založbo Mladinska knjiga izdala dve Grimmovi slikanici: »Lonček, kuhaj« z ilustracijami Lidije Osterc in »Sneguljčico« z ilustracijami Marlenke Stupica. O slikanicah so izšle v več avstrijskih časopisih kratke ocene. Laskave pohvale so bile izrečene predvsem o slikarskem deležu znanih ilustratork slovenskih slikanic.

Človek, ki ne pije in ne kadi

Ameriškega humorista Marka Twaina je nekega večera na cesti ustavil star, zavržen mož, ga prijel za roko in zaprosil za dolar, da bi si lahko privoščil toplo večerjo. Twain, ki je bil takrat že premožen, ob takih priložnostih ni bil nikoli umazanih rok.

Prijazno je pogledal starega moža, potem pa zmajal z glavo in odgovoril: »Moj dragi, vam je bolj treba dvojnega whiskyja. Vidi se vam, da morate pozabiti kup skrbi! Kar pojdite z menoj v to krčmo ...!«

»Če ste tako dobri, jaz bi vseeno rajši imel toplo večerjo.« »Nočem vam prigovarjati! Toda vaš žalostni položaj potrebuje odločnega leka! Tukaj, dragi prijatelj, imate cigaro, ki stane dva dolarja! Vaše skrbi bo pregnal dim iz tobaka ...!«

»Če dovolite, gospod, jaz bi rajši kaj jedel!«

»Ali ne mislite, da bi bilo bolje, če bi se najprej rešili skrbi? Potem se mnogo prijetneje prileže večerja! Predlagam vam, da igrava prej kako uro poker!«

»Jaz sem lačen, gospod!«

»Okay, moj stari! Vidim, da vam ni moč pomagati! Hočete toplo večerjo. In jo boste tudi imeli! Dam vam dva dolarja, vendar morate iti prej z menoj k moji ženi, da ji pokažem, kaj postane iz človeka, ki ne pije, ne kadi in ne kvarta!«

Iz življenja igralcev

Zelo znan pariški kritik se je za ugodne gledališke ocene rad dal od igralcev plačati. Pri vplivnem gospodu se je nekega dne zglasil tudi tenorist Bataille, ki ga je zaprosil, naj njegov bližnji nastop ugodno oceni; trenutno nima denarja, bo mu pa od naslednje mesečne plače prinesel lep znesek. Kritik je pevcu velikodušno obljubil, da lahko nanj računa.

V svoji kritiki je po predstavi mož v časopisu ugodno ocenjeval vse nastopajoče umetnike, Bataille je pa prišel na vrsto zadnji. O njem je napisal tole: »Gospod Bataille obljublja veliko. Počakali bomo, če bo tisto, kar obljublja, tudi izpolnil!«

●

Znani berlinski komik Helmerding je imel veliko slabost za alkoholne pijače, kar se mu je poznalo tudi na obrazu: njegov nos je bil živo rdeč. Nekoč ga je vprašala kolegica, ki je hotela biti duhovita, zakaj ima pravzaprav tako bujen nos. Helmerding je naglo odvrnil:

»To vam lahko točno povem. Moj nos žari od ponosa nad tem, da ga še nisem nikoli vtaknil v zadeve drugih ljudi!«

ZOPET DVOJEZIČNOST V ALZACIJI

Deželni svet dežele Dolnje Porenje (Departement Bas-Rhein), ki ima sedež v Strasbourgu, je soglasno sklenil, naj se v osnovne šole zopet uvede nemščina. Alzacija je namreč dežela, v kateri prebivajo Francozi in Nemci. Ko so zasedli deželo Francozi, so uvedli dvojezičnost in jo nato odpravili. V utemeljitvi deželnega sveta je rečeno, da **odprava dvojezičnosti ni prinesla nobenega napredka.** Za zdaj bodo poučevali nemščino v dveh zadnjih razredih osnovne šole po dve uri na teden in sicer kot prost predmet.

Ali se dijak zna učiti?

Kako ravnati, da bo vsak dan pripravljen za šolsko delo?

Pri učenju je nujno, da se osebno disciplíniramo. Ustvariti si je treba ustaljen **dnevni red,** ki bo zajemal čas za učenje, za razvedrilo in zabavo. Učiti se je treba vedno ob istem času, da se nam oblikujejo mehanizmi, navade in nam ni potrebno porabljati toliko energije, ko se lotevamo dela. Vsakdo pa naj zase presodi, kateri čas je zanj najbolj ustrezen, da bo učenje čimbolj plodno. Nekaterim ustreza dopoldanski, drugim večerni čas. Takoj po jedi in v kasnih nočnih urah se ni priporočljivo spravljati k delu, ker je organizem utrujen.

Za uspešno učenje je pomemben prostor, ki lahko že sam po sebi vzbuja delovno razpoloženje in veselje ter zelo skrajša čas za prilagajanje. Kjer smo se navadili, gre »laže v glavo« kot pravimo. Obenem poskrbimo, da bo okoli nas mirno, da nas nihče ne bo motil, da bomo za učenje lahko zbrani.

Na delovni mizi si pripravimo vse, kar bomo potrebovali za učenje. Zato odstranimo vse, kar utegne odvračati našo pozornost od dela: razne slike, revije, časopise in druge predmete.

Za študij je pomemben celo stol, na katerem sedimo. Za duševno koncentracijo je potrebna celo neka napetost mišic. Zato naj bo stol sicer udoben, vendar preprost, ne pa elastičen. Ne smemo se prepustiti udobju in uspavanju.

K učenju moramo pristopiti z določenim ciljem: kaj se bomo učili in koliko časa. Trdno postavljen cilj in namen je motor, ki nam pomaga premagovati trenutno nerazpoloženje, lenobnost in udobnost, zaradi katerega kaj radi odlašamo z delom in ga odlagamo na poznejši čas. Delajmo vedno načrtno in z uro pred seboj! Ne čakajmo, da nas bo učenje samo zagrabilo, prevzelo in razvnelo. Nič ne pride samo od sebe. Z lastno voljo in v času, ki smo si ga sami postavili, se moramo spoprijeti z delom. Določimo si časovno normo in se pri tem kontrolirajmo, ali smo jo izpolnili ali ne in zakaj ne. S tem vzgajamo sami sebe. Navajajmo se na to, da bomo držali svojo pozornost in zbranost na vajetih, da se ne bomo prepustili sanjarjenju, drugim mislim ali pa zunanjim motnjam.

Česa naj bi se najprej lotili?

Za delo se moramo »ogreti«. Za začetno dobo izberemo lažjo snov ali pa pismeno ali kako drugo nalogo, ki gre hitro izpod rok. Nato se lotimo najtežje, najzahtevnejše snovi, ker je tedaj naša zbranost največja. Temu naj sledi kratek odmor, potem pridejo na vrsto še ostale naloge. Tuje jezike je potrebno študirati vsak dan, čeprav kratek čas.

Tempo učenja je pri nekaterih ljudeh hiter, pri drugih počasnejši. Predpisati ga ni mogoče. Vsakdo ga mora prilagoditi sebi. Če si določimo prekratek čas, se zelo napenjamo in prehitro utrudimo, še preden se pretolčemo skozi vse predmete. Predolgo posedanje pri knjigah in zvezkih brez koncentracije je pa za organizem naravnost škodljivo.

Druga težava za mlade pa je **tehnika učenja.** Poznam dijake, ki snov le prebirajo in še to po možnosti iz kratkih in površnih zapiskov. Ko tako bežno preletijo v šoli obdelano snov, jo sicer prepoznajo, se je spomnijo, vendar je pa to le **pasivno** spominsko delo. Učiti pa se je treba **aktivno,** z miselnim naporom in trdnim namenom: to si moram sedajle osvojiti. T. M.

ZA NAŠE MALE

Pustna

Zdaj je tisti čas ...
Skozi našo vas
masten okrog ust
gre veseli pust.
Brenka na kitaro,
nosi jopo staro,
hlače žolto-rdeče;
psa za sabo vleče.
Zdaj se posolzi,
zdaj se posmeji,
pa tako postavi,
da stoji na glavi.

Fr. Roš

MAMA

V mestu je bil tržni dan. Veliko ljudi je bilo na trgu in zgodilo se je, da je mala deklica zgubila svojo mamo. Klicala jo je glasno in se prerivala skozi množico. Pa so jo ljudje vprašali:

»Kako izgleda tvoja mama?«

Deklica se je začudila: »Ali je ne poznate: Moja mamica je najlepša od vseh!«

Iz lista »Mladost«

Od kod je avto?

Peter se zelo zanima za avtomobile. Če se avto ustavi, že gre gledat, od kod je. Peter se prav dobro razume tudi na evidenčne tablice. Tudi jugoslovanske avtomobile že pozna in ve povedati, od kod so.

»Stric, jaz poznam vsak avto in vem tudi, če je iz Slovenije ali iz Hrvaške,« mi je razlagal.

»Kako veš, da je kak avto iz Slovenije?« sem ga vprašal.

»Po tablici vem:

CE — pomeni, da je iz Celja.
GO — pomeni, da je iz Nove Gorice.
KP — pomeni, da je iz Kopra.
KR — pomeni, da je iz Kranja.
LJ — avto je iz Ljubljane.
MB — avto je iz Maribora.
NM — pomeni, da iz Novega mesta.«

»Kako pa veš, da se drugi iz Hrvaške?« sem dejal.

»Če ni avto, ki je iz Jugoslavije, iz Slovenije, je pa s Hrvaškega,« se je odrezal. Peter še ne ve, da sta v Jugoslaviji poleg Slovenije in Hrvaške tudi Srbija in Makedonija.

Ivo

P∘I∘S∘A∘N∘O B∘R∘A∘N∘J∘E

PAT MC GERR:

Prva obletnica

Po skrbnih pripravah sodeč naj bi prva obletnica poroke postala znamenit datum! Zakusko, ki je obsegala izbrane eksotične jedi, so postregli v razkošno opremljeni dvorani. Potem se je družba umaknila na teraso, pod zvezdnato nebo. Ležalniki in mizice so bili razporejeni okoli miniaturnega plesišča in, da bi bil vtis popoln, so poskrbeli tudi za pisane balončke in trakove, ki so celemu prostoru dajali vzdušje nočnega zabavišča. Med kvintetom, ki so ga bili ob tej priložnosti najeli, je bil tudi okrogloličen pevec, trenutno najbolj iskan v New Yorku. Celo polna luna na nebu je užigala srebrne odsvite v East Riverju — petnajst nadstropij niže —, kot da spada med priprave hišnega gospodarja.

»Odlična misel!« je dejal eden izmed gostov, računajoč pri tem v mislih, koliko je utegnilo vse skupaj stati. »Presneto je pametno pognati zaloge že ob prvi obletnici. Med nami povedano, ne bi prisegel, da bosta praznovala še káko.«

»Da sem s tabo,« je odvrnil drugi, »ne bi na to stavil. Tej punčki je uspelo uloviti nekaj milijonov dolarjev in ne verjamem, da jih bo tako zlepa pustila iz rok.«

»Tudi stari se mi ne zdi eden tistih, ki zlahka kaj spustijo iz krempljev,« je dodal tretji. »Kdo ve, če ne boš moral požreti svoje besede, ko te povabita na srebrno poroko.«

»Da vidimo malo!« je dejal tisti, ki so mu bile številke konjiček. »On jih bo takrat skoro osemdeset, nevesta pa manj kot petdeset.«

»Denimo kar štirideset, če upoštevamo, kako ženske štejejo svoja leta!«

Pogledali so proti mizici na nasprotnem koncu terase in se zasmejali.

Hišni gospodar je čutil njihove poglede in slišal njihov smeh. Za seboj je imel dvanajst mesecev časa, da se privadi posmehovanju znancev, a mu nikakor ni uspelo. Bil je praktičen mož: od prvega dne, ko je ona prišla zamenjat obolelo tajnico, je vedel, da mora izbrati med tem, da se smeši ali da prežene dekle iz svojih misli. Nihče ni bolj kot on sovražil misel, da se mu ljudje smejejo, a trezen ni mogel ostati, ni mogel zadušiti vala poželenja, kadar jo je videl.

Zato jo je vzel za ženo in prvih šest mesecev je zadeva kar gladko tekla. Njo je očaralo nenadno bogastvo: bilo je razburljivo, da je mogla kupovati stvari, o katerih je prej lahko le sanjala, obiskovati mesta, kamor prej ni nikoli stopila, živeti v razkošju, ki ga ni nikoli poznala. Potem so ji dragulji, krzneni plašči, spoštljivi natakarji postali nekaj vsakdanjega, mož pa ji ni imel več kaj dati.

Začenjal jo je že preganjati dolgčas, ko je opazila zanimanje, ki ji ga je izkazoval glavni možev sodelavec, prava desna roka bogataša: bil je to čeden, podjeten in spremuški mladenič. Za hrbtom petdesetletnega soproga so se nasmihanja in zbadljivke spremenile v posmehovanje in opravljanje. Petdesetletnik, če je sam, je mož v najboljših letih, če pa poroči dvajsetletno dekle, se začne naglo starati; ko pa si mlada žena najde mladega ljubimca, se mož avtomatsko spremeni v starega norca. In seveda je stari norec poslednji, ki to zve.

*

Zdaj so sedeli tam vsi trije za mizico blizu orkestra. Nevestica je hotela mladca, a je hotela je tudi možev denar. Mladec si je želel dekle, a ni hotel obenem izgubiti donosno službo v podjetju njenega moža. Mož pa je bolj kot vse drugo hotel spet nazaj dostojanstvo, ki ga je izgubil s poroko. Odstopiti ženo svojemu uslužbencu je zdaj pomenilo popolnoma se osmešiti, biti bolj kot prej pravi stari cepec. Zato je njegov ponos in njun pohlep predstavljal dvojno oviro ločitvi, ki bi sicer bila najenostavnejša rešitev.

Sredi vsake mize je stal vrč s šampanjcem, natakarji pa so se sukali med gosti in točili krepkejše pijače. Med šepetom se je zaslišalo ječanje trompete in pevec, ki trenutno še ni pel, je jel spremljati glasbo s počasnim zvijanjem telesa.

Nekdo je pripomnil: »Morda je medenih mesecev že zdavnaj konec, vsekakor je ona tista, ki nosi hlače v tej družini. Stari se ne bi nikoli odločil za ansambel Skinnyja Skeeterja ... vsaj dokler je živ Guy Lombardo.«

Prva točka je bil valček obletnice, čeprav se je dal v tisti izvedbi komaj razpoznati. Slavljenec je popeljal ženo na plesišče in ko sta napravila prvi krog, so gosti sledili njunemu zgledu, tako da se je prostor kmalu napolnil. Toda izbor melodij je očitno nosil pečat umetnikovega daru, zato se je množica kmalu posedla, kajti pevec se je zvijal in tulil: twist, twist, twist. Malo je bilo plesalcev, ki bi bili sposobni ali voljni, da posnemajo njegove skrotovičene gibe.

Mladenič je potrepljal gospodarja po rami in se vljudno ponudil: »Gospod, hočete, da nadaljujem jaz?« Gostje pri bližnjih mizicah so zaznali prizvok besa v moževem odgovoru.

»No, iskreno povedano, ples se mi zdi nekoliko živahen ...«

»Ne skrbite zame, sine. Lahko se še kosam z vami ... ali vas celo prekosim. Pojdiva!« Potegnil je ženo daleč od tistega in spet začel plesati. Dokler je trajala glasba, se je zvijal skoro bolj divje od pevca, ki je bil sicer za to plačan. Nato so si godbeniki privoščili desetminutni odmor in vsi so se odpočili. Obraz hišnega gospodarja je bil vijolično rdeč in debele znojne kaplje so mu curljale po licu in mu močile gornjo ustnico. Njegovo sopenje je preglašalo žvenketanje ledu v čašah.

Sedeč drug nasproti drugemu sta si žena in ljubimec pomigovala. Oba sta se spomnila zdravniškega izvida, ki ga je pomočnik našel pred nekaj tedni v šefovi pisalni mizi. Srce da je zelo slabo, priporočena sta mu bila stroga previdnost in mir, predvsem pa se je bilo treba izogibati kakršnegakoli večjega napora ali vznemirjenja. Za trdno sta torej vedela: ali bo bolnik živel mirno življenje in dočakal tako še deset ali celo dvajset let, ali pa ga bo vsak večji napor spravil v grob prej kot v enem letu.

To odkritje je njima vlilo nove upe. Med drugim sta opazila, da se je starec na skrivaj skušal držati zdravnikovih navodil, s svoje strani pa sta ga prav tako skrivoma skušala pri tem ovirati. Z rahlimi namigi na njegova leta je ženi večkrat uspelo ga ponižati in prisiliti, da se odpove popoldanskemu počitku, ali mu preprečiti, da se zgodaj vrne s kake večerne zabave. Kar zadeva mladeniča, je puščal, da si stari naprti vse naporne seje, na katerih ga je prej tako vneto nadomeščal. Oba sta opazila, da je najboljši način pripraviti ga do tega, da se nečesa loti z vnemo, opazka, češ da je prestar za kaj takega.

*

Seveda je vse skupaj šlo počasi in mlada sta začenjala postajati že nestrpna. Obletnica poroke je bila odlična priložnost, da zadevo pospešita. Če bi uspela pripraviti starega do tega, da pleše celo noč, bi ona že naslednjega jutra utegnila biti bogata vdova.

Godbeniki so spet vzeli svoje inštrumente, mladenič pa se je poln obzirnosti sklonil h gospodarju. »Ali naj naročim kaj počasnega?« je predložil. »Da, seveda, hvala!« je prikimala dekle. »Še en valček na primer, ali kak tango.«

»Zame ne!« je izbruhnil mož. »Če kdo ni sposoben zdržati ritma tega orkestra, pa naj sedi! Tem slabše zanj!«

»Toda, dragi,« je ugovarjala žena, zadnji ples je bil prav težaški napor. Ti pa nisi osemnajstletnik. Ali se ti ne zdi bolje, da malo počivaš?«

»Počival bom po zabavi,« je odvrnil mož. »Plačal sem vendar zato, da imam najbolj divji orkester v mestu in uživati hočem to, kar sem plačal.

»Daj, twist, twist! je začel tuliti Skinny in spet sta žena in starec stopila na plesišče. Kot da jih je nori ritem nehote potegnil, so se jima pridružili še drugi pari. Kmalu se je tesni prostor sredi terase napolnil z maso zvijajočega se mesa. Nekateri plesalci so bili prisiljeni stopiti iz osvetljenega kroga in si poiskati prostor med mizicami in zunanjim robom terase. Med temi sta bila tudi zakonca, ki sta se znašla malo vstran od orkestra. Ples je silil oba plesalca, da sta se zvijala drug nasproti drugemu, ne da bi se pri tem dotikala s telesi, in tam je bilo za to dovolj prostora. Vendar se je on še naprej premikal proti njej, čeprav je bila razdalja med njima majhna, ona pa se je umikala zadenski, dokler se ni s hrbtom dotaknila železne ograje na terasi.

Vse se je zgodilo v hipu.

Kotiček je bil temen, večina gostov ni mogla s pogledom seči do tja. Le redki so opazovali par, a ne posebno pazljivo. Večina ni ničesar opazila vse do takrat, ko se je zaslišal njen obupni in presunljivi krik.

Ko so pritekli drugi, je stari ležal na trebuhu, tako da mu je glava visela čez rob terase. Globoko spodaj se je na asfaltu svetlikala njena obleka.

Iztrgana ograja na terasi, ki je nihala nad globino, je mogla pojasniti potek dogodka. Ženino telo je z vso silo in težo, ki ji ga je dal ples, udarilo obnjo in strgalo oba konca ograje, s katerima je bila pritrjena v beton. Novi ples — twist — je terjal prvo žrtev.

Odvlekli so starca od nevarnega roba, niso pa si ga upali odnesti daleč, dokler se ne umiri njegovo sopenje. Zmeda prestrašenih glasov je nejasno prodirala v njegovo zavest. Vse je šlo v redu, vse po načrtu, je mislil starec ... vse, kot je zasnoval pred nekaj tedni, ko je opazil, da se ograja nevarno trese, če si jo porinil z roko, in da se začenja krušiti beton, v katerega je bila vdelana. Nekaj ljudi ga je verjetno videlo, kako se je vrgel na ženo, a so gotovo mislili, da jo je hotel pridržati. Nikomur ne bi padlo na um, da jo je porinil on ...

Vsega je konec, vse je za mano: smešnost, ljubosumnost, ponižanja.

Milka Hartman:

Mamica pa vé

Mamica v očeh ima solzé ...
Dlan je d'jala skrbno na srce:
o, za moje ona vé gorjé ...

Mamica prav tiho stopi v noč,
solzo si otre in k zvezdam zroč
moli: »Daj, višava, hčerki moč!«

Kaj ji zdaj v očeh gori ...?
Njen nasmeh bodri me in uči:
Hči, trpljenje ljubav ti rodi!

Spomini TRATNIKOVEGA OČETA

10

Pri tem pa seveda nikakor ni pozabiti na vino in na večer so šli po terice ter jih spremljali v tisto hišo, za katero so tisti dan trle, in je bil seveda vesel zaključek dneva s plesom in petjem.

Terice pa so bile tudi razvpite, da so sila glasne in požrešne in da jih skoraj ni mogoče nasititi. Temu se ni treba čuditi. Saj so vse krone, ki so jih nabrale za »pušeljc«, dale za vino in so tako bile tudi zmeraj vesele, glasne pa so morale biti, ker bi sicer zaradi regljanja trlic ne slišale ena druge. Hanjžejeva mati v Malencah pa jih je prav hitro nasitila. Za večerjo je prinesla na mizo fižolovo juho in flancate. Ko so terice pridno zajemale, pa pravi žena:

»Fižola nisem utegnila prebrati; in če kaj notri najdete, pa kar ven vrzite!« — Terice so se spogledale in je ena za druo odložila žlico, pa tudi flancatov je še precej ostalo.

Včasih pa so se tudi spozabile in so pregloboko »pogledale v kozarec«. Tako je nekoč prišla domov Bukovnikova mati iz Rut in jih je nahrulila:

»V Maloščah regljajo trlice, v Zagoričah regljajo trlice, pri nas pa koj babe regljajo, trlice pa molčé!«

V zadnjih desetletjih pa so trlice obmolknile! na ta način je šel v pozabo zopet eden naših lepih domačih običajev.

Ko je bilo vse otrto, so prišli na vrsto tako imenovani »ahlovci«, ki so s svojimi »ahlami« (česalniki) vso prejo lepo očesali in ločili boljšo od slabše. Bolj slabi preji so rekli »hudnik«.

Nato se je šele začela po hišah preja. Moški so sedeli okrog mize, ženske pa na klopi ob peči in so gonile njih kolovrate. Najboljšo prejo je spredla seveda gospodinja; dekle in dekleta in tudi začetnice, ki so se šele vadile, pa so morale spresti najprej »hudnik«. Včasih so tudi kakšno zapele in moški so jim priskočili na pomoč, da je tako večer hitreje minil. Ob 9. uri so ženske pokrižale kolovrate in se zgubile spat.

Včasih pa so tudi povabile fante »na prejo«. V ta namen so se vsa dekleta zbrale v eni hiši. In ko so fantje prišli, jih je bilo lepo pogledati, ko so dekleta sedela po celi sobi za svojimi kolovrati. Začetnicam je šlo le bolj slabo izpod rok, nekatere pa so tudi kar tako sede za kolovratom. Navadno so pele in fantje so jim deloma pomagali, deloma pa jim tudi nagajali. Kmalu pa je nategnil harmonikar svoj meh in predice so postavile kolovrate v vežo in se začele vrteti s fanti. Gospodar je dal mošta ali pa so poslali tudi po vino. Ko pa je bila polnoč, so se dekleta počasi porazgubila s svojimi kolovrati po svojih domovih. Temu so rekli, »bal predic«.

Pa so pomrle že vse te predice. Moja mati je predla še skoraj do svoje smrti, ker smo prej imeli še skoraj v vsaki hiši nekaj ovc. A tudi njen kolovrat je utihnil in sameva na podstrešju, del zgodovine in obenem zanimiv predmet in igrača vnukom.

Naša občina Ledince

Pred dobrimi osemdesetimi leti se je od velike občine Rožek odtrgal Št. Jakob z vsemi vasmi vzhodno od potoka Reke. Sedanja občina Ledince pa je ostala še pri občini Rožek. V teh letih se je vrnil iz Bosne od vojakov gostilničar Jože Arnejc, pd. Hajnžele, ki je tam napredoval do rezervnega častnika. Bil je tudi velik narodnjak in so bila v njegovi gostilni v Ledincah vsa slovenska zborovanja ali, kakor so takrat rekli, »slovenski tabori«. To je seveda takoj opazila rožeška gospoda; ker je Hajnžele imel tudi žago, so mu ponudili, da je sekal les v Liechtensteinovih gozdovih in s tem je gospoda seveda napeljala vodo na svoj mlin.

Kadar pa so bile občinske volitve, je zbral Hajnžele vse gospodarje fare Pečnica, napregel vozove in peljali so se skupno na volišče. Takrat so volili še v treh skupinah: v I. uradniki, v II. večji posestniki, v III. pa kmetje in kajžarji. Parkrat so izvolili za župana rožeške občine Liechtensteinovega upravnika Zimeka. Ko se je pa ta postaral, so volili Hajnželna. To je bilo ravno v tistih letih, ko so začeli graditi železnico Beljak—Podrožica.

Pri njem so tedaj stanovali tudi vsi inženirji. Ti so ga tako daleč spravili, da je varčeval in gledal samo na državo, in to na račun občanov. S tem pa se je seveda sila zameril kmetom. In njegova gostilna, ki je bila prej središče kulturnega in družabnega življenja, se je popolnoma spraznila. Pa tudi sam, ko bi moral zaslužiti pri delih pri železnici, je zašel v dolgove, tako da je celó moral oddati županstvo. Nasledil ga je Bojt pod Humom; tudi ta je imel gostilno, doma pa je bil pri Otovcu v Dolinčičah.

Tisti čas pa je tudi potekla lovska pogodba med občino Rožekom in rožeškim graščakom knezom Liechtensteinom. Domačini so ustanovili lovsko društvo in nato dobili lov v svoje roke. Ko so bile kmalu nato spet občinske volitve, so Slovenci v veliki meri prav zaradi tega lova zmagali v drugem in tretjem razredu volivcev. Prvič v zgodovini rožeške občine so lahko Slovenci postavili župana in izvoljen je bil pd. Rutar, ki je pozneje občinsko pisarno iz Rožeka premestil v Dolinčiče.

Tega ponižanja pa rožeški nemčurji niso prenesli in so s pomočjo kneza Liechtensteina dosegli, da je bila že itak ne preveč velika rožeška občina razdeljena v dve še manjši.

(Dalje prihodnjič)

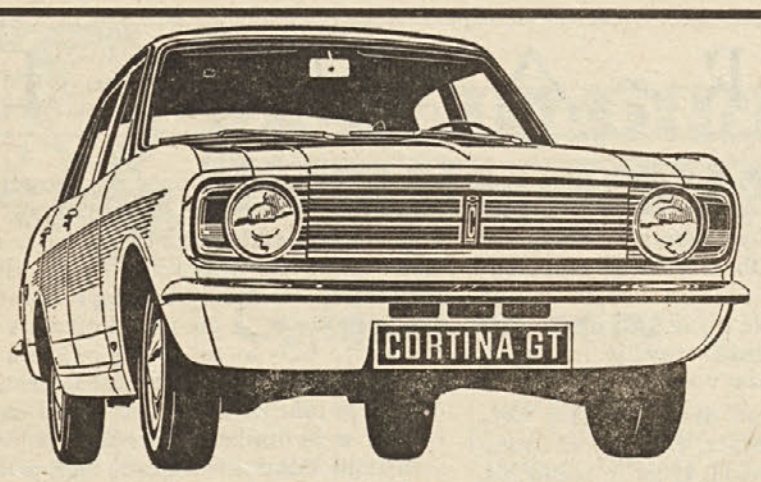

NEUER CORTINA – MEHR CORTINA

MEHR PLATZ
MEHR KOMFORT
MEHR KRAFT
MEHR WENDIGKEIT
MEHR SICHERHEIT

Ford AUTOHAUS
J. SINTSCHNIG

KLAGENFURT
SÜDBAHNGÜRTEL TEL. 53-20

Vsemogočni Bog, v čigar oblasti je vse naše življenje, je v sredo, dne 1. februarja 1967, odpoklical iz solzne doline v službi do duhovnikov nadvse skrbno in dobrotljivo gospodinjo, zvesto služabnico, gospo

URŠULO LUSCHNIG

v visoki starosti 87 let, pripravljeno s tolažili svete Cerkve.

Blagopokojno sosestro smo v petek, dne 3. februarja, ob 11. uri spremljali od župnišča v Štebnu v domačo cerkev in jo po pogrebnem opravilu odpeljali na novo pokopališče njene rojstne fare v Grabštanj, kjer smo jo ob 15. uri popoldne položili k večnemu počitku.

Vsa njena skrb in ljubezen je veljala cerkvi, duhovnikom in pomoči potrebnim. Naj ji neskončno dobri Bog vse bogato povrne.

Šteben pri Globasnici, dne 4. februarja 1967.

Za pogrebno udeležbo in molitev se zahvaljujejo
SORODNIKI in
FARNA DRUŽINA ŠTEBEN

NA VSE POHIŠTVO
RAZPRODAJNI
POPUST

HANZEJ KOVAČIČ
Möbel
Villach - Beljak
Gerbergasse 6

Kupujte pri tvrdkah, ki oglašujejo v našem listu!

Izredno
znižane cene!
Edinstvena priložnost nakupa pri
ZIMSKI
INVENTURNI
RAZPRODAJI!
Prepričajte se sami!
L. Maurer
Klagenfurt-Celovec, Alter Platz 35

PFAFF
ZNAMKA ZAUPANJA
GRUNDNER
Klagenfurt - Celovec
Wienergasse 10
(Promenadna cona)

OGRAJE
iz aluminija
za vrt in okrog doma
Podjunska trgovska družba
Bratje Rutar & Co.
Dobrla ves A-9141 Eberndorf
Telefon 04236-281

ZA VALENTINOV DAN 14. FEBR.
VELIKA IZBIRA
Cvetice ob vsaki uri sedaj tudi v deželni bolnici – Cvetlični avtomati obratujejo že od nedelje, 5. februarja (kantinska stavba)
Cvetice-Schilcher, Klagenfurt
Benediktinerplatz – St.-Veiter-Str.
Krassnigstraße.

KMETIJSKE STROJE
PODHLAJEVALNE SKRINJE
(Tiefkühltruhen)
HLADILNIKE
sedaj zelo ugodno z zimskim popustom
A. in T. BLAŽEJ
ŠT. VID V PODJUNI
Telefon 04239 – 3463

Daruj za Rdeči križ!

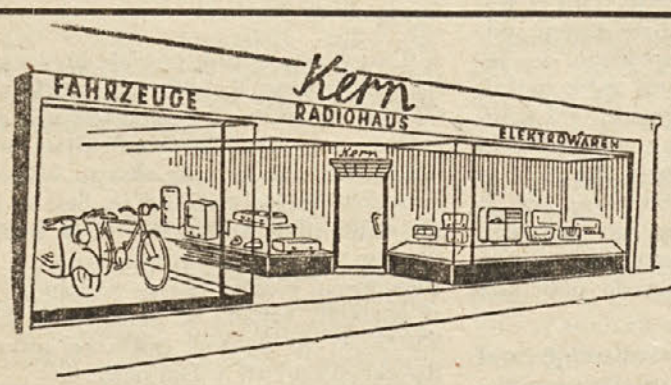

Radioaparati
Šivalni stroji
Kolesa
V VELIKI IZBIRI
Radiohaus
KERN
Klagenfurt, Burggasse

Vsemogočni Bog, v čigar oblasti je vse življenje, je v nedeljo, 5. februarja 1967 odpoklical iz solzne doline v službi do duhovnikov in bližnjega nadvse skrbno in dobrotljivo pomočnico, zvesto služabnico, gospodično

NEŽIKO VINTAR

DOLGOLETNO GOSPODINJO PRI PLESLNU V RINKOLAH

v starosti 78 let, lepo pripravljeno na smrt s tolažili svete Cerkve.

Blagopokojno sosestro so spremili v torek, dne 7. februarja, ob 13.30 uri od hiše žalosti v Rinkolah v farno cerkev v Šmihel, kjer je bila ob 15. uri sveta maša-zadušnica, nato pa so pokojnico položili k večnemu počitku na farnem pokopališču.

Spominjajte se drage rajne v molitvi.

Rinkole, dne 8. februarja 1967.

JANEZ SADJAK,
v imenu vseh sorodnikov.

Naš tednik

Izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave in oglasnega oddelka 26-69. — Telefon uredništva: 43-58. Naročnina znaša mesečno 7.— šil., letno 80.— šil. Za Italijo 2800.— lir, za Nemčijo 20.— DM, za Francijo 22.— ffr., za Belgijo 250.— bfr., za Švico 20.— šfr., za Anglijo 2.— f. sterl., za U. S. A. in ostale države 6.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Janko Tolmajer, Radiše, p. Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.